

सुत्तनिपात पारायण वर्ग सहित
बावरी ब्राम्हणया संक्षिप्त जीवनी

अनुवादक

धर्मरत्न शाक्य ५५

सुत्तनिपात-पारायण वर्ग सहित
बावरी ब्राम्हण्या संक्षिप्त जीवनी

प्रकाशक
बेखारत्न शाक्य (हंग्कंग्)
ल. पु. झतापोल

प्रथमवार - १०००

बुद्ध सम्बत - २५३३

नेपाल सम्बत - १११०

विक्रम सम्बत - २०४७

मुद्रक:-

शोभा भगवती प्रिन्टिङ प्रेस

छेत्रपाटी, ठल्की, काठमाडौं ।

फोन - २१२५६९

समर्पण

दिवंगत संघरत्न शाक्य

जन्म १०२८ श्रावण शुक्ल तृतिया
परलोक १११० फाल्गुण शुक्ल चौथी

www.dhamma.digital

www.dhamma.digital

दिवंगत संघरत्न शाक्यया संक्षिप्त परिचय

दिवंगत संघरत्न शाक्यया जन्म नेपाल सम्बत १०२८
श्रावण शुक्ल तृतीया खुनु ललित पट्टन भक्तापोल ताजाफःया
थःगु कूलछें जूगु खः । वसपोल हिरण्य वर्ण महा-
विहार (क्वाबहा) या प्रसिद्ध याकःछें खलः सिरो-
मणि श्री लुत्सिंहजुया वंश अले ताजाफया निर्माता श्री
जयरत्नजु (हिलाय्जु) या छ्वी श्री भीमरत्नजु अले वया नं
छ्वी अर्थात् पुण्यराज शाक्यया धर्मपत्नी श्रीमति रत्नथकुंया
गर्भं जन्म जूपिं न्हेम्ह काय् म्हाय्पिं मध्ये दकले चीधिकःम्ह
काय् खः ।

न्यादं दय्वं कुल परम्परा अनुसार चूडाकर्म धुनेवं
उबले आथे स्कूल मदुगुलिं थःगुछें हे विद्या व लूकःमि ज्या
सयेकेगु जुल । उगु वखते थःअबु पुण्यराजया नुवाकोटया
त्रिशूली बजारे ज्यासः जूगुलिं अन हे आपा च्वनेगु व ज्या
यायेगु जुल ।

मिचाबले हे ज्या व परिवार कत्तानी कःघायंगु क्षमतां
 दुम्ह जुया थः दातिम्ह दाजु बुद्धरत्न ल्हासाय वने माःसां थःहे
 ताःथय् च्वना कालबिल याना ज्या कत्तानां बिज्यागु जुल ।
 वंश परम्परा बसें घर्मे अतिरुचि दुगु कूल जूगुलि थः कुलगुरु
 याके मूल दिक्षा कया न्हित्थं गुरुमण्डल दना न्हिकं याना
 बिज्याइगु ।

१९ दँ दुबले वसपोलया विवाह हःखाटोलया कुलपुत्र
 श्री हर्षराज शाक्य तथा श्रीमति हेरामायाया जेष्ठ सुपुत्री
 बेखामाया शाक्य नाप सम्पन्न जुल ।

नेपाले स्थविरवाद बुद्धधर्म पुनरुत्थान जुसेलि स्वर्गीय
 विमुखा अनगारिका तता एवं वर्तमान भिक्षु शाक्यानन्द,
 सुबोधानन्द, अमृतानन्द व विमलानन्द त्रातीवन्धुपि जूगुलि
 थुगु घर्मे श्रद्धा व विश्वास दुग्यना वन । थःपरिवारपिनं थःथें
 हे घर्मे श्रद्धा दुपि जूगुलि काय् छय्पि सकलें हे थुगु घर्मे
 न्ह्यब्बां वनेत दृढ श्रद्धा दुपि ज्वीफत । त्रिशूली न्ह्याम्ह भिक्षु
 वा अनगारिकापि बिज्यासां थःगु छें न्ह्याबलें स्वागत याना
 चतुप्रत्ययद्वारा सेवा याइगु जुल ।

थुकथं धार्मिक व पारिवारिक जीवन हंहं २००३
 सालं थःतधिकम्ह दाजु चैत्यराज परलोक जुल । थ्व साले
 थः स्वम्ह फुकी ब्यागः जुल । मेगु छें दय्के सिमघःतले
 पुलांगु छें हे ज्यू ज्यू थें जीवन हना न्हूगु छें निर्माण जुसेलि
 छें तोता न्हूगु छें च्वना परिवारकत्ताना च्वनेगु जुल । उदार

हृदयीम्ह जूगुलि काय्पिन्त छेंयागु ज्याया अतिरिक्त समया-
नुसार धार्मिक व सोमाजिक क्षेत्रे व्वाय् जूसां छुं बाधा बिया
विमज्या । उकि सालं वर्षावास स्वला तक थःकाये
दानरत्न प्रब्रजित याना शासन सेवाया छगू अंग पूर्वका
बिज्यात ।

२००६ सालं धर्मा लोक भन्ते त्रिशूली विज्यावले वस-
पोल 'भिक्षुपि गृहस्थपिगु छें आपा च्वने मज्यू, छगू विहार
दुसा भिक्षुपि बरावर बिज्याईवले च्वनेत अःपुइ, दानधर्म
याना धर्म नं अध्ययन यायेफै धका विहार दय्केत पुसातया
बिज्यात । थ्व हे पुसायात सफल ज्वीकेत थःस्वम्ह फुकी
बुद्धंरत्न, संघरत्न व काय्चा गजरत्न स्वम्ह जाना विहार
दय्केगु संकल्प याना बिज्यात । लिपा त्रिशूली निवासी सकल
धर्मपासापि मिले जुया भब्यरूपं हे दय्केगु सल्हा जुसेलि
२००७ साल आषाढ पूर्णिमा खुन्हु धर्मा लोक महास्थविरया
निर्देशानुसार संघरत्न, गजरत्न, बेखारत्न व धर्मरत्न प्य-
म्हसें आनन्दकुटी विहारं बुद्ध प्रतिमा प्राप्तयाना त्रिशूली
स्थापना यात ।

विहार दसेलि नेपायापि जक मखु वर्मा, लंका, थाइ-
लैण्ड देशं नं भिक्षुपि त्रिशूली बिज्यात । विहारया सुसञ्चा-
लनया निति निगू संस्थातनं दत छगू पुन्हीगुठी (वर्तमान
सुगतपुर विहार दायक परिषद्) छगू सुगत बौद्ध मण्डल ।
संस्थापक भदन्त धम्मालोक महास्थविरया निर्देशानु-
सार विहार स्थापनाया निति समर्पित जुया बिज्यापि

जुया (पुन्हीगुठी) दायक परिषद्दया अध्यक्ष एवं सुगत बौद्ध मण्डलया कोषाध्यक्ष पदे विहारया सकल धर्म पासाविसं संघरत्न शाक्ययात तया व्यूगु अनुसार जीवन दत्तले उगु षडे च्चना विहारया सेवा याना बिज्यात ।

१४ कू कोठा दुगु ध्यानागार निर्माणया योजना जुबलेनं वसपोलं थःगु भागं छकू कोठा निर्माणया व्यय भार वहन याना बिज्यात । वथे ध्यानागार सम्पन्न ज्वीवं बर्माया महासी स्मृत्तिप्रस्थान ध्यान सिविरया सयादो ऊ सुन्दर महास्थविर बिज्याका भिन्हुया विषयना सिविर तया उगु ध्यानागार समुद्घाटन व संघदान जुबले नं थःनं साधक जुया ध्यानया अभ्यास याना बिज्यात । उबलेसं निसं न्हित्थं परित्राण पाठया अतिरिक्त उगु ध्यानयातनं नित्य अभ्यास याना बिज्याइगु जुल ।

थाइलैण्डया राजगुरु एवं वर्तमान संघराजा फा. सोमदेत आणसंवर महास्थविर ७३ दया जन्मोत्सवे नेपायापि ७३ म्ह शाक्य कुल पुत्रपि प्रव्रज्या यायेगु कार्यक्रम जुबले त्रिशूली सुगतपुर विहार पाखें खुम्ह शाक्य कुलपुत्रपि प्रव्रज्या जूगु मध्ये जेष्ठ व ७३ म्ह कुलपुत्रपि मध्ये निम्हम्ह जुया ७ न्हुया प्रव्रज्या लाभ याना बिज्यात ।

बृद्धावस्थाय ज्वीगु निकोगु जंकु सिधसेलि कायपि न्हेम्हसित नं थःथःगु स्वतन्त्र व्यवहार याये छिक छुटे याना वीधुंगुलि थःनं त्रिशूली स्वया कुलछें भक्तापोले अपो च्चनेगु

जुल । थःगु समये ज्या यायेगुया पत्नेसां पाठ यायेगु ध्यान
यायेगुली छ्यला आरामं च्वनेगु जुल । क्रमशः स्वास्थ कम-
जोर जुजुं वंगु भच्चा थाहां क्वहां जुलकि फुफुं मिनीगु जुया
वल । अथे नं उपचारया वलं रोगयात नियन्त्रण जुया
च्वन । थुगु रुपं जीवन हंहं नेपाल सम्बत १११० चित्लाथ्व
४ अर्थात् २०४६ साल फाल्गुण १८ गते चान्हिसिया ५ वजे
थुगु नश्वर देह त्याग याना दिवंगत जुया विज्यात ।

दिवंगत संघरत्न उपासकया सुगतपुर विहारया जः
पाखे छगू देशना हल दय्केगु उत्कृष्ट अभिलाषाकथं लोहं,
अप्पा, सिं छुं अंसे विहारे प्रदान याना तःगु खः परन्तु थःगु
जीवमान काले थुगु ज्या पूर्वके मफुगुलि वसपोलया इच्छा
शीघ्रपूर्णा ज्वीमा धैगु उद्देश्यं उगु ज्याया नितिं वसपोलया
जेष्ठ पुत्र बेखारत्न शाक्यं २५०००।- दां अबु संघरत्न
नामं संकल्प याना विज्याःगु जुल ।

अनिच्चा वत संखारा ।

Dhamma Digital

भवतु सब्व मङ्गलं

निगू शब्द

सुथे वाखँ कनेगु इले वया “भन्ते ! पारायण सूत्रया अनुवाद छको सोया बिज्याहुँ, भन्तेया गुरुकापी स्वेबले अपु-केत क्यासेट नं भरेयाना तयागु दु, थ्व कापि स्वया भन्तेया मन्तव्य छत्वा नं च्वया बिज्यासा ज्यू घका घमैरत्न शाक्यं (त्रिशूली) जित कापि बिल ।

कापि स्वेघुंका च्वेगु सुरुयाना पारायण सूत्रपाखँ अड-गुत्तर निकायस सोया तयागु खँ लुमंसे वल । उकियां संक्षिप्त खँ थथे खः- बेलुकण्डक घइगु नगरे च्वंम्ह नन्दमाता घइम्ह उपासिका सुथ न्हापनं दना पारायण सूत्र सुमधुर स्वरं पाठ याना च्वन । उगु बखतय् वैश्रवण महाराजा छुं छगू ज्यां उत्तरदिशां दक्षिण दिशापाखे वनाच्वन । वैश्रवण महाराजां उगु मधुर स्वरं पाठ याना च्वंगु ताया सूत्र न्यना च्वन । पाठ क्वचाय्वं साधु साधु क्यहें मयेजु घका साधुकार बिल । थ्व ताया नन्दमाता नं न्यन- भद्रमुख ? छपि सुख ? “क्यहें मय्जु ! जि छं बाजु वैश्रवण महाराजा खः ।

“भद्रमुख! गुग्जिं थ्व धर्मे परिवाय पाठ याना व हे छपिन्त अतिथि सत्कार जुल ।” “कयहे मय्जु जित छं अतिथि सत्कार यायेगु जूसा कन्हे सुथे सारिपुत्र व मौद्गल्यायन स्थविर प्रमुख भिक्षु संघ जलपान मयासे वेलुकण्डकय् विज्याइगु दु । वसपोलपिन्त जिगु नामं भोजन दान याना पुण्य यानाव्यु, थ्व हे जित याःगु अतिथि सत्कार जुइ ।”

अले नन्दमाता उपासिकां उगु रात बिते जुइवं छें प्रणीत भोजन तयार याकल । उखे सारिपुत्र मौद्गल्यायन प्रमुख भिक्षु संघ जलपान मयासे वेलुकण्डकय् थ्यंक विज्यात । अले नन्दमाता उपासिकां सःता धाल- हे पुरुष थनवा । विहारय् वना भिक्षु संघपिन्त समयया सूचना विया धा- “भन्ते ! आर्या नन्दमाताया छें भोजन तयार जुया च्वंगु दु ।”

आर्या ! हवस धया उम्ह मनु विहारय् वना भिक्षु संघपिन्त सूचना विल- “भन्ते! आर्या नन्दमाताया छें भोजन तयार जुया च्वंगु दु । विज्याइगु समय जुल ।

अले सारिपुत्र मौद्गल्यायन प्रमुख भिक्षु संघपिसं पूर्वान्ह समये पात्र चीवर धारण याना गन उपासिका नन्दमाताया छें दुगु खः अन विज्यात । विज्याना लायातःगु आसने च्वना विज्यात । अले उपासिका नन्दमाता नं सारिपुत्र मौद्गल्यायन प्रमुख भिक्षु संघपिन्त थःगु ल्हाति भोजन ताना प्रणीत भोजन दान विल ।

आयुष्मान सारिपुत्रया भोजन सिधेवं पात्रं ल्हा लिसाला विज्याय्वं उपासिका नन्दमाता छेखे लिक्क च्वन ।

छखे लिवक फेतुना च्वंम्ह उपासिका नन्दमातायाके सारि-
पुत्रं प्रश्न यात- “नन्दमाता ! भिक्षु संघपि वइगु पूर्व सूचना
छन्त सुनां विल ?”

“भन्ते ! जि सुथसिया प्रहरे दना पारायन सूत्र पाठ-
याना चवना । अले भन्ते ! वैश्रवण महाराजां जि सूत्र पाठ
याना क्वचागु सीका साधुकार बिल । अले जि वयाके न्यना
भद्रमुख छपि सुख ?

“क्यहे मय्जु छं दाजु वैश्रवण महाराज खः । “भद्र-
मुख गुगु जि थ्व धम्म परियाय पाठयाना वहे अतिथि सत्कार
जुल । धका जि धया । क्यहें मय्जु ! साधु साधु थ्व जिगु
अतिथि सत्कार यायेगु जूसा कन्हे सुथेसिगु इले सारिपुत्र
मौद्गल्यायन प्रमुख भिक्षु संघपि जलपान मयासे वेलुकण्डक्य
विज्याइगु दु । वसपोलपिन्त जिगु नामं दान याना पुण्य याना
व्यु, थ्व हे जिगु अतिथि सत्कार जुई ।”

भन्ते थुगु दान यानागु पुण्ये गुगु पुण्य दु वैश्रवण
महाराजायात सुखया हेतु जुइमा ।”

नन्दमाता ! आश्चर्य खः नन्दमाता ! आश्चर्य खः
छं थपाय् धंम्ह वैश्रवण महाराजा नापं खँ ल्हायेगु अवसर
चूलात ।”

“भन्ते ! थ्वहे जक आश्चर्य व अद्भुत मखु, मेमेगु
नं आश्चर्य व अद्भुतगु खँ दनि धका कना यंकुं यंकुं भन्ते!
दकसिन्ने आश्चर्यगु गुण कामावचर लोक्य दइगु संयोजन

थेके मदुगु खँ कना यकल ।

थथे नन्दमाता थे जापि आश्चर्यं गुण दुपसं पाठ
यायेगु मत्वःतुगु थुजोगु महत्वपूर्णगु सूत्र जुया च्वन । गुगु
जीवन मुक्तिया निमित्तं आवश्यक खः ।

थुगु सुत्रे दुगु उपदेशनं तस्सकं गम्भीर तथा महत्व-
पूर्णगु जुयाच्वन । वावरी ब्राम्हण्यागु पूर्वकथा व वर्तमान
कथा व्वना यंकेवले वावरी ब्राम्हणं भोग सम्पत्तियात त्याग
याना भव सम्पत्ति प्राप्त यायेत कुतःयागु खँ तस्सकं आदर्श
काय् वहगु खँ खः ।

धर्मरत्न शाक्य छम्ह गृहस्थ जुयानं धर्मप्रति श्रद्धा
दुम्ह व्यक्ति खः । भगवान् बुद्धयागु धर्मयात अध्ययन व
मनन यायेगुया नाप नापं बहुजन हित एवं कल्याण कामनाया
भावनां प्रेरित जुया उकियात प्रकाशय् समेत ह्येगु कोशिस
यायेगु धर्मरत्न शाक्य याके उगु विशेष गुण खः । धर्मरत्न
शाक्यया मेमेगु नं बाँवाँलागु मौलिक तथा अनुदित किताव
छुं संस्थाय् प्रकाश जुइ धुकूगु दु ।

अन्तय् थुजोगु अमूल्यगु महत्वपूर्णगु सुत्र । थःगु मातृ
भाषं अनुवाद याना प्रकाशय् समेत ह्येगुली कुतः याःगु
वारय् धर्मरत्न शाक्ययात हार्दिक साधुवादं तथा मंगल
कामना व्यक्त याना । लिपा लिपा नं थुजोगु अमूल्यगु सफू
अनुवाद याना यंके फय्मा धका शुभ कामना याना । अस्तु ।

सुमङ्गल विहार

भिक्षु बुद्धघोष

१ चैत्र २०४६

थःगु खँ

प्रस्तुत “सुत्तनिपात पारायणवर्ग” २०२६ साले थःगु मातृभाषा अनुवाद याना तयागु खः । पूज्य महानायक भदन्त अमृतानन्द महास्थविरद्वारा बुद्धकालीन ब्राम्हण स्वंगूगु भाग प्याहां वसेलि उगु ग्रन्थे वावरी ब्राम्हणया परिचय व्वने धुं व्वले सुत्तनिपात पारायण वर्गे वावरी ब्राम्हणया परिचय नं तया प्रकाश यायेगु मनंतुना पूज्य भन्तेयागु उगु ग्रन्थे च्वंगु वावरीया जीवनी अनुवाद याना वत्थुगाथाया अर्थ नापं न्हापा च्वया तयागुली मिलेजू मजू स्वया सचेयाना । जिके पालि-भाषाया ज्ञान वाँलाक मदु । अथे नं बुद्धधर्मया मूल त्रिपिटक थःगु मातृभाषाय् अनुवाद यायेगु प्रवल इच्छां याना सःसःथे अनुवाद यायेगु यानागु खः उकिं थःमं मथूगु बुद्धधर्मया गम्भीरगु शब्दत दांक अथवा भाव मिले मज्जीक अनुवाद जूवंगु नं दयेफु उकीं विद्वान वर्गपिके क्षमा पवना च्वना ।

खतुं सुत्तनिपात न्यागुलि वर्ग पूर्वक अनुवाद यानागु खः । प्रकाशनया निम्ति आर्थिक अभावं याना थुगु सफुति पारायण वर्ग जक लिक्कया उकी वावरी ब्राम्हणया परिचय

न्ह्यानं तया प्रकाशयानां च्वना । थ्व सफूती अस्पष्ट जूगु
खंत पूज्य भन्तेया बुद्धकालीन ग्रन्थे स्वत धासा बाँलाक
स्पष्ट ज्वी ।

थूगु सफू थः दिवंगत जूया विज्याम्ह अबु संघरत्न
शाक्यया पुण्यस्मृतिस लत्थाया उपलक्षे प्रकाशयाना धर्मदान
विज्यागुली बेखारत्न शाक्ययात दुनुगलनिसं धन्यवाद दु ।
सफू अनुवादया निति पूज्य भन्ते धर्मरत्न एम. ए. द्वारा अनु-
दित सुत्तनिपात पूज्य महानायक भदन्त अमृतानन्द महास्थ-
विरया बुद्धकालीन ब्राम्हण ग्रन्थ लिधंसा कयागुलि वसपोल
भदन्तपिनि प्रति सादर आभार एवं भूल जूगु दुसा क्षमा
याचना दु ।

थ्व सफूती थःगु मन्तव्य च्वया प्रेरणा विया विज्या-
गुली पूज्य बुद्धघोष महास्थविर प्रति व प्रुफ स्वेगु व प्रेस
सम्बन्धि माक्व दुखसिया ग्वहाली याना विज्याम्ह मैत्री भन्ते
प्रति नं कृतज्ञता ज्ञापन याना च्वना । कम समये हे सफू
छापे याना सिधेका व्यूगुली शोभा भगवती प्रिन्टिङ प्रेस
परिवारयात नं धन्यवाद दु ।

धर्मरत्न शाक्य

फोन- ५२५६७३

भतापोल तजाफः

प्रकाशकीय

“सव्वदानं धम्म दानं जिनाति” दान मध्ये धर्मदान तथं धैगु बुद्ध वचनानुसार बुद्ध वचनयात सफूया माध्यमं सकसितः नं व्वनेदय्केगु नं धर्मदान खः धैगु विचारं जिमि अनन्त गुणं युक्तम्ह दिवंगत अबुजु श्री संघरत्न शाक्यप्रति जिमिगु श्रद्धा धर्मदान स्वरूप वस्पोलया लत्त्याया उपलक्षस थुगु सफू प्रकाश याना च्वना । थुगु भगवान बुद्धं कना बिज्यागु आर्यपिसं धारण पालन याना बिज्यागु पारायण सूत्रयात वावरी ब्राम्हणया जीवनी नापं स्वाका पारायण सूत्र गुबले, गन, स्वैत, सुनां, छु प्रसंगे कना बिज्यागु धैगु नापं प्रष्ट ज्वीक संग्रहयाना सफू थःम्हं सम्पादन याना अनुवाद यागु जक मखु थुगु सफू जिमि पूज्य अबुजुया नामं प्रकाश यायेत प्रेरणा नापं बिया प्रकाशनया लंप्वी थ्यंक यंका व्यूगुलि काय्चा धर्मरत्न शाक्य (त्रिशूली) यात यक्व यक्व धन्यवाद दु ।

वथे हे थुगु सफुती थःगु मन्तव्य बिया पारायण सूत्रया महत्व क्यना बिज्यागुली पूज्य भदन्त बुद्धघोष महास्थ-विर प्रति आभार व्यक्त याना । थुगु सफू प्रकाशित याय्या

लागि थःगु अमूल्य समय विया प्रेसनाप सम्पर्क तथा प्रूफ
स्वेगु समेत ज्या थाकु मचासे याना सफू तयार याना विज्या-
गुली छय् भिक्षु मैत्रीप्रति नं कृतज्ञता ज्ञापन याना ।

अन्तस थुगु दानमय कुशल चेतनाद्वारा प्राप्त पुण्य
जिमि दिवंगत अबुयात प्राप्त जुया वसपोलयात सुगति प्राप्त
जुया निर्वाणया हेतु ज्वीमाल ।

बेखारत्न शाक्य

भक्तापोल, ललितपुर

हडकड

२०४६ चैत्र १५

बावरी ब्राह्मणया अतीत कथा

काष्ठवाहन राज्यया स्थापना

अतीतकाले वाराणशी देशे अद्वितीयम्ह छम्ह सिक्मि
आचार्य दुगु जुयाच्वन । थ्वया भिखुम्ह शिष्यपि दु । उपि
प्रत्येक भिखुम्ह प्रमुख शिष्य पिनि दोछि दोछि शिष्यपि दुगु
जुया च्वन । थुपि जम्मा भिखुदो व भिन्हेम्ह सिक्मिया
आचार्य शिष्यपि फुकं हे वाराणशीया उपनिश्रय कया जीविका
याइपि जुया च्वन ।

Dhamma Digital

छन्हु, थुपि पहाडया सत्तिक वना अनच्वंगु सिमा
कोथला उगु सि अनेक प्रकारयागु प्रासादयात माःगु
सरसामान तयार याना डुंगा दयेका गङ्गायागु लंपुयाना
वाराणशी थ्यंकः वन । इमिसं अनयाम्ह जुजुयात यदि प्रासाद
दयेके माःगु जूसा छतं जागु नितं जागु नसेकया न्हेतं जागु
तकया प्रासाद दयेका वीगु जुयाच्वन । यदि जुजुयात प्रासाद
दयेके स्वाःगु जूसा भःम्हं दयेका ह्यागु सर सामानत मेपिन्त

मिया थः मचा खाचा व परिवारया पालन पोषण याइगु
जुया च्वन ।

आचार्य सिकःमि—‘सदानं सिकःमि ज्यायाना जीविका
हने फ़ै मखु । बुढा उवीका थ्वज्या याये अपुइ नं मखु’ धैगु
मती तथा शिष्य पिन्त सःता धाल— “तात ! उदुम्बरादि
(दुम्नीआदि) मभिगु सिमायागु सि है व्यु ।” इमिसं उजागु
सिमायागु सि हयाबिल । अले वं उगु सियागु भंगः थें च्वंक
दयेका उकिया दुने अनेक यन्त्रत जडे यात । सियाम्ह भंगया
दुने च्वना गरुडराज थें आकाशे द्वया जङ्गलया च्वे च्वे
चाहिला शिष्यपिनि न्ह्योने क्वहाँ बल । अले उम्ह आचार्यं
शिष्यपिन्त थथे धाल—

“तात ! थथे हे छिमिसं नं काष्टवाहनत दयेकि ।
अले भीसं सम्पूर्णं जम्बुद्वीप त्याका काय्फ़ै । राज्य लाभ
याना वाँलाक जीविका याये । सदानं सिकःमि ज्यायाना
जीविका याय्गु अपुइ मखु ।”

उमिसं नं अथे हे याना काष्टवाहन त दयेका आचार्य
यात क्यन । अले आचार्यं इमित धाल—

“तात ! आः भीसं गुगु राज्य काय्गु ले ?”

“आचार्य ! वाराणशी राज्य कायेनु !”

“तात ! थ्व इच्छा यायेमते । थ्व राज्य भीसं कासां
भीपि सिकःमि जुजु, सिकःमि युवराजा भैगु सिकःमि वादं

मुक्त जुइ फ़ैमखु । जम्बुद्वीप तसतं विशाल जू । उकि मेगु
न्ह्यागु जूसां राज्ये वने नु ।”

अले हथियार समेत काय् कलापिं फुक्क काष्टवाहने
चवना हिमालय पाखे ब्वयावना हिमालयया दुने नगरे दुहां
वना राज दरवारया न्ह्योने क्वहांवया राज्य कया आचार्ययात
राज्याभिषेक बिल । अले उम्ह काष्टवाहन जुजुया नामं
प्रसिद्ध जूल । काष्टवाहने चवना वोपिसं काःगु राज्य जूगुलि
उबले नसें उगु नगर व उगु राज्यया नां हे काष्टवाहन नगर
व काष्टवाहन राज्य धका प्रख्यात जूल ।

काष्टवाहन जुजु धार्मिकम्ह जुया चवन । थथे हे
युवराज व अमात्यपिनि स्थाने नियुक्त जूपिं भिं खुम्ह शिष्य-
पिं नं धार्मिकपिं जुयाचवन । प्यंगू संग्रह वस्तु (=दान, प्रिय-
वचन, अर्थ चर्या व समानात्मता) द्वारा राष्ट्रयात संग्रह
याना राष्ट्रया अभिवृद्धि यात । थुगु राष्ट्र निरूपद्रव जुयाचवन ।
नागरिकपिं व जनपद वासीपिं “जिमि जुजु भद्रम्ह खः राज-
परिषद् नं भद्र हे जू” धका जुजु व राज परिषद् यात तस्सतं
श्रद्धा तैगु जुयाचवन ।

मध्य देश नाप सम्बन्ध

लिपा छन्हुया दिनें मध्यदेशं व्यापारीत मालसामान
ज्वना काष्टवाहन नगरे वन । अन थ्यंका इमिसं उपहार ज्वना
जुजुया दर्शन या वन । जुजुं— “गनं वयागु ?” धका न्यन ।

“महाराज जिपि वाराणशी वयागु खः ।”

अले जुजुं अनयागु फुक हाल खवर न्यने धुका ‘अथे जूसा छिमि जुजु नाप जिगु मित्रता दयेका व्यू’ धका धाल । उमिसं ‘ज्यू हवस’ धका धाल । जुजुं इमित नये, त्वनेगु व्यवस्था याके विया ल्याहां वने त्येका इमित हाकनं आदर पूर्वक बिदा विया छवत । अले वाराणशी थ्यंका इमिसं जुजु-यात फुक समाचार न्यंकल । थुलि हे वाराणशी जुजुं ‘काष्ट-वाहन देशं वैपि व्यापारि तयेके थौं नसें छुं हे भन्सार कर लगेज्वी मखु’ धका घोषणा याना ,काष्टवाहन जुजु नाप जिगु मित्रता ज्वीमा’ धका भेरीप्वीका नगर चाहीकल । अले उवलेसं नसें इपि जुजुपि निम्हं अदृष्ट मित्र जुल । उखे काष्टवाहन जुजुनं भेरीप्वीका नगर चाहिका ‘थौंनसें वाराणशी देशं वैपि व्यापारीपिके छुं कर लगेज्वी मखु हानं उमिगु नयेत्वनेगुखर्चया व्यवस्थानं यानावीगु’ धका घोषणा यात । अनंलिपा वाराणशी जुजुं काष्टवाहन जुजुयात पौ छपौ छवयाविल—‘यदि छलपोलया राज्ये स्वेगु वा न्यनेगु योग्यगु आश्चर्य वस्तुत उत्पन्न जुल धासा जिमित नं क्यना विज्याहुँ, न्यंका विज्याहुँ ।’ काष्ट-वाहन जुजुं नं वाराणशी जुजुयात अथे हे धका पौ छवत ।

थुगु प्रकारं पत्र सन्धि याना च्वंम्ह काष्टवाहन जुजु यात छन्हु नकतिनि लूगु सूर्यया वर्णगु अत्यन्त बांलागु सलचू (गलैचा) प्राप्त जुल । थव खना जुजुया मने “थव सलचू त जिमि मित्र वाराणशी जुजुयात छोया बीमाल’ धका मती त्वीका दन्तकार पिनि पाखें च्यागः बृट्टां जासु दन्तमय सैनःत

(दन्तकरण्डके) दय्केविया व सनखे उपि सलचूत तय्केविया भौ या विशेषज्ञद्वारा वयांपिने भौ तया गोलाक ग्वारा चिका व च्यागलं ग्वारा नं हाकनं मेगु वाकसे तय्के विया, कापतं भुना, राजमुद्रा भौछाप तया- 'वाराणशी जुजुया थाय् यंकि' धका पौ छपौ विया अमात्यपिं छ्वया बिल । उगु चिठी धासा- 'थ्व उपहार नगरया विचे अमात्यपिं विचे स्वेमा' धका च्वया छ्वगु दया च्वन । अले इमिसं व उपहार वाराणशी जुजुयात चढे यात । पौ ब्वना स्वेधुंका अमात्यपिं मुंका नगरया विचे राज प्राङ्गणे भौछाप स्यंका, भुना तःगु कापः पय्केविया वाकस चायेका सोबले च्यागः भौग्वारात खना जुजुं थथे मतीतल "भकुंग्वारा म्हितीपिं मचातय्तःथें जिमि पासां जित भौग्वारा छ्वया हल" थथे विचार याना जुजु सुख मदेका सुंक च्वना च्वन । लिपा छगः भौग्वारा थः च्वना च्वनाःगु आशने वस्वाना तछ्याना सोबले दन्तमय सँनः निगू भाग जुया चाला वन । अले उकी दुने च्वंगु सलचू खना मेमेगु नं तछ्याके विसेलि फुकेसनं अथे हे सलचूत खन । चक्कंका स्वबले राज प्राङ्गणे सूर्यया चमकथे हे चमक खनेदुगु जुया च्वन हानं उगु सलचू हाकः भिखुकु व व्या च्याकु दुगु जुल । थ्व खना जुजुं पतिं न्यायेकल हानं फेटा आकाशे व्वयेकल । अले 'जिमि अदृष्ट मित्र काष्टवाहन जुजुं थुजागु उपहार छ्वया हल । थुजाम्ह पासा चूलागु सौभाग्यया खँ खः ? धका जुजु लय्ताल ।

अले जुजुं छम्ह कापः व्यापारी सःतके छ्वया उकि-

यागु मूल्याङ्कन याकुबले सलचूत अनर्धं थहरे जुसेलि जुजु
थथे विचार यात- 'लिपा उपहार छोइम्हं न्हापाया स्वया
दुगंछि अपो छ्वये फयेकेमा । आ जि पासायात छु छ्वयेगु?'

उगु समये काश्यप बुद्ध भगवान उत्पन्न जुया वारा-
णशी विज्याना च्वंगु जुयाच्वन । अले जुजुया मती वल-
'त्रिरत्न रुपी रत्न त स्वया तधंगु रत्नत थ्व लोके मेगु छुं
मदु । उकिं जिमि पासायात त्रिरत्न रुपी रत्न त उत्पन्न
जूगु समाचार छ्वया वीमाल' धका मतीतया-

बुद्धो लोके समुप्पन्नो हिताय सब्बपाणिनं ।
धम्मो लोके समुप्पन्नो सुखाय सब्बपाणिनं ।
संङ्घो लोके समुप्पन्नो पुञ्जवस्सेत्तं अनुत्तरं ति''

अर्थात्- "फुक प्राणीपिगु हितया निति लोके बुद्ध
उत्पन्न जुया विज्यागु दु ।

फुक प्राणीपिनि सुखया निति लोके धर्म उत्पन्न जूगु
दु ।

अनुपम पुण्यक्षेत्र जुयाच्वंगु सङ्घ लोके उत्पन्न जूगु
दु ।

थ्व गाथाया अतिरिक्त सुंछम्ह भिक्षुयात अर्हत तक-
यागु प्रतिपद्यागु खँत समेत वर्णन याना सुवर्ण पत्रे ह्याउगु
मसि (=जातिहिङ्गुलकेन) च्वका मणि थुनातःगु वट्टाय्
तया उकियात पन्ना (मसार गल्ल) जडे याना तःगु वट्टाय्
तया हानं लालमणि थुना तःगु वट्टाय् तया हाकनं उकियात

लुंयागु बट्टाय् तथा, उकियात नं वहःयागु बट्टाय् तथा उकि-
यात दन्तमय बट्टाय् तथा हानं उकियात सियागु बट्टाय् तथा
वथेतुं उकियात कन्तुर छगःले तथा कन्तुरयात कापतं भुना
भौ छाप तथा बिल । अनं लिपा उत्तमम्हकिसिया म्हे सुवर्ण-
मय ध्वजा व सुवर्णमय तिसां तीका सुवर्णयागु जाल
तय्के विया उकी द्योने आशन तथा आशने द्योने व कन्तुर
तथा श्वेत छत्रं ववीका अनेक सुगन्धित स्वां नं पूजा याना,
ताड्या पंखां गाय्कीपिसं स्तोत्र वोंका थःगु राज्यया सिमाना
थ्यंकया लँ फुवक छाय्पा स्वयं थः[जुजु] हे अनतक थ्व कन्तुर
यंकल । अनथ्यंका जुजु सीमान्त प्रान्तया जुजुपिन्त उपहार
छ्वया— ‘थथे हे थ्व उपहार छ्वया वीमा’ धका सन्देश
छ्वया बिल ।

थ्व सन्देश न्यना उगु उगु राज्यया जुजुपिसं सम्ब-
न्धित लँ तक लँस्वया महान सत्कारपूर्वक काष्टवाहन जुजुया
सीमा तक यंका बिल । थ्व खँ न्यना काष्टवाहन जुजुनं
लँय् थ्यंक वया लँस्वया अथेहे पूजा सत्कार याना नगरे
थ्यंका अमात्यपि व नागरिकपि मुंकल । अले राज प्राङ्गणे
थ्यंका हिनातःगु कोपः पयना कन्तुर चाय्कूबले उकी दुनेच्चंगु
बट्टा खना क्रमशः बट्टा चायेका स्वस्वं अन्ते सुवर्ण पत्र खन ।
अले ‘छगूलाख कल्प स्वयानं अति दुर्लभगु रत्न उपहार जिमि
पासां छ्वया हल’ धका प्रशन्न जुया लोके बुद्ध उत्पन्न जूगु
दु धैगु न्हापा गुबलें न्यने मनंगु खँ न्यने दत; निश्चय नं
बुद्धया दर्शन यायेत वनेमा, धर्म न्यनेमा, धका मतीतया

जुजु अमात्यपिन्त सःतल- 'बुद्ध धर्म तथा संघरत्नपि लोके
उत्पन्न जूगु दु; आ थुकी छिमिसं छुयाय् माथे च्वं ? धका
न्यन । इमिसं धाल- "महाराज छलपोल थन हे प्रतिक्षा
याना विज्याहुँ, जिपि वना समाचार बुभेयाना स्वे ।"

काश्यप बुद्धया दर्शनार्थं गमन

अनं लिपा भिखुदो परिवार सहित भिखुम्ह अमात्यपि
जुजुयात अभिवादन याना "यदि लोके बुद्ध उत्पन्न जुया
विज्याग्गु दुसा जिपि हानं नापलाई मखुत । यदि मदुसा हानं
ल्याहां वे' धका विदाकया वन । जुजुया भिञ्चाम्हं दकले
लिपा जुजुयात अभिवादन याना 'जि नं वने' धका धाल ।
"तात ! अथे जूसा बुद्ध उत्पन्न जूगु खः मखु धैगु खँ सीका
छ हाकनं ल्याहां वया जितः कँवा ।" 'हवस्' धका लिसः
विया वनं वन । उपि फुकं थाय् थासे चच्छि चच्छि वासं
च्वना क्रमशः वाराणशी थ्यंकः वन । इपि थ्यने न्ह्यो हे भग-
वान् परिनिर्वाण जुयाविज्यात । अले 'बुद्ध सु खः ? बुद्ध
गन दु ? धाधां फुक विहारे चाहिला सोबले इमिसं छम्ह
भिधु नापलाना वयाके न्यन । वं इमित 'बुद्ध भगवान् परि-
निर्वाण जुया विज्याये धुंकल' धका कन । 'अहो ! उलिमछि
तापाकं नसे वयां नं भीसं बुद्ध दर्शन याये मखन' धका ख्वया
इमिसं धाल- "भन्ते ! भगवानं विया विज्याग्गु उपदेशत
हुला ?" धका न्यन । 'उपासकपि! हु- त्रिशरणे प्रतिष्ठित

ज्वीमा, पञ्चशील समादान यायेमा, च्यागू अङ्गं युक्तगु
उपोसथ शीले च्वनेमा, दान आदि वीमा, अले प्रवृजित ज्वीमा,
धका धाल । थ्व न्यना भिञ्चाम्ह छम्ह बाहेक मेपिं फुक
प्रवृजित जुल । भिञ्चाम्हं परिभोग धातु कया काष्टवाहन
देशपाखे स्वया वन । थुमिसं भगवानया लः चलेयाय्गु व
छम्ह धर्मं तथा विनयधर स्थविर भिक्षु छम्ह नं नाप ब्वना
यंकूगु जुल । क्रमशः काष्टवाहन नगरे थ्यंका— 'लोके बुद्ध
उत्पन्न जुया नं परिनिर्वाण नापं जुया विज्याय् धुकल' धका
जुजुयात विन्तियाना भगवानं विया विज्यागु उपदेश नं
न्यंकल ।

अनंलि स्थविर भिक्षुयाथाय् वना धर्मोपदेश न्यना
जुजुं विहार दय्के विया चैत्य स्थापना याना बोधि वृक्ष पिना
त्रिशरगो च्वना नित्य पञ्चशील पालन यात । अनंलि अष्टां-
ङ्गयुक्त उपोसथशील पालन याना दानादि विया आयु दत्तले
च्वना मृत्युलिपा कायावचर देवलोके उत्पन्न जुल । उपिं प्रवृ-
जित जूपिं भिखुदो भिक्षुपिनं पृथग्जनभावे हे मृत्यु जुया
वहे जुजुया परिचारक जुया कायावचर देवलोके हे उत्पन्न
जुवन ।

वर्तमान कथा

छम्ह बुद्धया समय तक देवलोके हे समय वितेयाना
भी गौतम बुद्ध भगवान उत्पन्न ज्वीयां न्ह्यो हे देवलोकं च्यूत

जुया प्रसेनजित जुजुया अबु कोशल जुजुया पुरोहित आचार्यया
 काय् जुया काष्ठवाहन जुजुं जन्म काल । वयागु नां वावरी
 जुल । उम्ह स्वंग् महापुरुष लक्षणं सुसम्पन्नम्ह जुल ।
 स्वंगुलि वेदं पारङ्गत जुल । थः मां वौ परलोक जुसेलि
 वावरीं पुरोहितयागु स्थान प्राप्तयाना काल । मेपि भिखुदो
 परिवारपि नं देवलोकं च्युत जुया श्रावस्ती हे विभिन्न ब्राम्हण
 कुले जन्मजुल । थुपि मध्ये भिखुम्ह प्रमुख शिष्यपिसं वावरी
 याके शिल्पविद्या शास्त्रत अध्ययन यात । मेपि भिखुदो
 शिष्यपिसं थुपि भिखुम्ह प्रमुख शिष्यपिके शिक्षा ग्रहण यात ।

थुकथं काष्ठवाहन जुजुया पालेयापि भिखुम्ह शिष्यपि
 नापं भिखुदो परिवार फुकं अन छथासं हे मुंवोगु जुल ।

प्रसेनजित कोशलया अबु कोशलराज परलोक जुसेलि
 प्रसेनजित जुजुयात अभिषेक यात । वावरी आचार्य थ्वयानं
 पुरोहित जुल । प्रसेनजित जुजुं वावरीयात थःअबुं विया
 तःगु भोगसम्पत्तिया अतिरिक्त मेगु थप भोगसम्पत्ति नं प्रदान
 यात । ल्याय्म्हचा जूवले प्रसेनजित कोशलं वावरी आचार्य
 याके हे शिल्पशास्त्र अध्ययन यागु जुया च्वन ।

बावरी प्रवृजित जुल

छन्हु एकान्ते च्वनाच्चंम्ह वावरीया मने 'थमं सय्का
 लैगु शास्त्रे सार माला सोवले साम्परायिक-सार छुं मखंसैलि

न्ह्यागु जुसां प्रवृज्यात्वे प्रवृजित जुया सम्परायिक-सार
मालास्वे' धैगु विचार जुसेलि वं प्रसेनजित कोशल जुजुयात
थथे धाल-

“महाराज ! जि प्रवृजित ज्वी ।”

“आचार्य ! छलपोल दुवले जित जिमि अबु दुगुथे
हे जुया च्वंगु उकिं छलपोल प्रवृजित जुया बिज्याये मते ।”

“महाराज ! म्वाल जि प्रवृजित हे ज्वी ।”

जव जुजुं गने मफुसेलि जुजुं- “अथेजूसा सुथे व
वहनी जि खंके फुगु थासे च्वना राजोद्याने हे प्रवृजित जुया
बिज्याहुँ” धका प्रार्थना यात ।

अले बावरीं भिखुदो परिवार नापं भिखुम्ह प्रमुख
शिष्यपिं नापं तपस्वी प्रवृज्यात्वे प्रवृजित जुया राजोद्याने हे
च्वनेगु यात । चतुप्रत्ययद्वारा उपस्थान याना सुथे वहनी दर्श-
नार्थ जुजु अन वनेगु यात ।

छन्हुयादिने अन्तेवासीपिसं आचार्ययात थथे धाल-
भो आचार्य ! नगरया सत्तिक च्वनीपिं प्रवृजितपिन्त आपालं
विघ्न बाधात वेफु, अतः गनं निर्जनगु थासे वनेनु, हानं निर्जन
व स्वच्छ थासे च्वंवने । थुजागु थाय् प्रवृजितपिन्त आपालं
उपकारी ज्वी ।”

‘ज्यू’ धका स्वीकार याना बावरीं थ्वखँ जुजुयात
न्यंकल । जुजुं मेथाय् बिज्याय्मते धका स्वको तक निवारण

यात न निवारण याये मफुसेलि निगू लाख कार्षापण बिया
निम्ह अमात्यपिन्त थथे आज्ञाविल- 'श्रुपि ऋषिपि गन चवनेगु
इच्छायाई अन आश्रम दय्का व्यु ।'

अनलि वावरी आचार्य भिखुदो जटिलपिसं चाहुइका
अमात्यपि नापं उत्तर जनपदं दक्षिण जनपदपाखे स्वया वन ।
थ्व हे खँ लुमंका आयुष्मान अनन्दं सङ्गीति जूवले पारायण
वर्गया निदान कथाया भूमिका कना विज्यावले "कोशलानं
पुरा रम्मा" धैगु आदि गाथात सूत्रे उल्लेख याना विज्यागु
खः ।

मनोरथ पूरणीया धापु अनुसार जब वावरी आचार्य
अनुकूलगु थाय् मामां अस्सक राजा चूल्हक राजापिगु सीमान्त
राज्यया विचे गोदावरीया सिथे थयंक वन । अले अन आश्रम
दयेके विल । अले अन सुंछम्ह पुरुष जटिलपि दर्शन याय्त
वंबले इमिगु अनुमति प्राप्तयाना उगु आश्रमया आसपासे
चवनेगु वस्ति दयेका च्वन । थ्व खना मेपि नं सच्छिगु कुल-
यापि मनूत वया छे दय्का च्वन । छन्हु इपि सकलें मुना
'भीपि आर्यपिनिगु भूभागे वया च्वना । सित्तिकं चवनेगु
उचित मजू, सुख बासया लागि छुं दछिणा बिया चढेयाय्गु
उचित जू धका प्रत्येक याके छतका छतका कार्षापण उठेयाना
जम्मा जूगु फुक कार्षापण वावरीया न्होने तयाविल । थथे
जम्मा जूगु कार्षापण जम्मा छगूलाखति दुगु जुल । वावरी
ब्राम्हणां- 'श्व द्याय् हयागु' धावले उमिसं- भन्ते ! छलपोल

धांगु सुखवासया निति हयागु खः धका लिसः बिल ।

‘यदि जि धनया खोजी याइम्ह जूसा अजागु विशाल सम्पत्तित त्याग याना प्रब्रजित हे ज्वी मखु । उर्कि छिमिगु धन छिमिसं हे यंकी ।’

“आचार्यया निति परित्याग यायेधुंगु धन जिमिसं यंके मखु । प्रत्येक वर्षे थथे हे जिमिसं चढेयाये । थ्व धन ग्रहण याना कया छपिसं दान बिया विज्याहुँ ।”

थ्व खँयात स्वीकार याना वं उगु धनयात गरीव गुरुवा तथा याचक पिनिगु निति दानबीगु ज्याय् खर्चयात । उर्कि मूलसूत्रया गाथा नं ३ स “ततो जातेन आयेन महायञ्ज्र-मकप्पयि” धका जूगु खः । थुगु हे प्रकारं समय बिते जुजुं वंसेलि थुगु वार्षिक दान कार्यं जम्बुद्वीपे यक्को हे प्रसिद्ध जुजुं वल ।

कलिङ्ग राष्ट्रया दुन्निवट्ट धैगु गांयाम्ह जूजक ब्राम्हणया वंशे जन्मजूम्ह ब्राम्हणी छम्ह दु । वं न्ह्यावले थः ब्राम्हणयात थथे धाइगु- “बावरी ब्राम्हणं दान बिया च्वंगुदु अन वना हिरण्य सुवर्णं फोनाहिं ।” थ्वखँ न्यना ब्राम्हण बावरी याथाय् वन । उगुवखते दान बी सिधेका पर्णशालाय् गोतुला बावरी ब्राम्हणं दानया अनुस्मरण याइगु जुयाचवन । थ्वहे इले उम्ह याचक ब्राम्हण वया बावरीयात- “हे ब्राम्हण ! जितः दान व्यु जितः दान व्यु धका हाल ।

‘हे ब्राम्हण ! छ बिबखते वल । जिके दुगु कार्षापण
फुक्क दान विया पवी धुंकल । आ जिके छुं मन्त ।’

“जित आपा मागु मदु केवल न्यासः दुसा गा । थुलि
मछि दान वोफुम्हसिके छुं मन्त धैगु खँ पत्यायाय् थाकु ।”

“हे ब्राम्हण ! न्यासः नं मदु, उकिं हानं दान वीगु
समये वलधासा प्राप्तज्वी ।”

“अथे जूसा छं दान वीगु समय् मवोतले जि पिया
चवनेगुका मखुला ? धाधां बावरीया पर्णशालाया लुखाया
न्ह्योनेसं फि दोंचिनाः छचालं ह्याउंगु स्वांत ह्वला मन्त्र जपे
यागुथें च्वंक म्हुतुसि संका— छंगु छ्यों न्हेकू दलेमा, छंगु
छ्यों न्हेकू दलेमा, धका धया हल । थुगु खँ आ वैगु अनुदित
सूत्रे नं उल्लेख जुया ज्वंगु दु ।

ध्वखँ न्यना बावरीं थथे विचार यात— ध्व महातपी
ब्राम्हणं न्हेन्हुयाभिन्ने जिगु छ्यों तछ्याना बी धैच्वन । जिके
धासा वीगु वस्तु छुं मदु । अवर्यनं धवं जित स्याई ।’ थथे
धन्दा कया गोतुला च्वंवले न्हि विते ज्वीव ध्व जन्मं न्हापाया
जन्मे मांजुया च्वंम्ह छम्ह स्त्री आ देवता जुया च्वंगु दया-
च्वन । वं थुगुखँ सिया काय्यागु शोक मदेका बीयालागी
वया थथे धाल—

“हे तात ! ध्व याचक ब्राम्हणं छ्यों धैगु छु खः
वनं मस्यू, न त वैके छ्यों तछ्याय् फुगु बिद्या हे दु ।” हे
ब्राम्हण ! लोके बुद्ध उत्पन्न जुया विज्यागु दु धैगु खँ छं

मस्यू । यदि छन्त शंका जूसा बुद्धया थाय् वना थुपि प्रश्नत
न्यो । वसपोलं छन्त थुकिया कारणत कना विज्याई ।

देवता यागु खँ न्यना आश्वासन प्राप्त जूम्ह बावरीं
कन्हे खुनु सुथ न्हापनं फुक शिष्यपि सता- तात ! लोके बुद्ध
उत्पन्न जुया विज्याय् धुकल धाल । उकिं छिपि याकनं वना
'खः मखु' धैगु बुभेयाना जितः कंवा । जि शास्ताया थाय्
वने मास्ते वया च्वन । १२० दँ दय् धुकुगु जुया जिगु जीवन
दुरभिज्ञ जुयाच्वन । छिपि बुद्धयाथाय् वना थ्व थ्व प्रश्न
न्यं' धका 'मुद्धाफालन पञ्च' अर्थात् 'छ्यो तछ्याइगु प्रश्न'
धैगु प्रश्न दयेका इमित स्यना विल । अनंलिपा हानं वं विचा-
यात कि- थुपि माणवपि फुकं छम्ह थे छम्ह पण्डितपि खः ।
शास्तायागु अलौकिक धर्मोपदेश न्यना थःगु ज्या फुक सिधेका
(अर्हत जुया) थुपि थन ल्याहाँ वै कि मवै धाय्मफु ।' थुलि
विचायाना वं थः भिञ्चा अजित माणवयात सूचित याना
'तात ! छ जूसां निश्चय नं ल्याहाँ वया खबर कंवय्मा'
धका धाल ।

Dhamma.Digital

अले थुपि भिखुदो माणवपि अजित माणवया नेतृत्वे
बुद्धयाथाय् प्रश्न न्योवने धका सलंसः योजनया लँपु न्यासि-
वन । गोदावरीया सिथं गुगु लँपु वंगुखः उगु लँपुया वर्णन
सूत्रे लीपा वर्णन याना तःगु दु । थथे चारिका यायां वं वले
लँय् नापलापि प्राय मनूतसें 'गन विज्याय्गु ?' धका न्यनीवले
'दशवल बुद्धयाके प्रश्न न्यं वनेगु' धैगु इमिगु लिसः न्यना

शुपिनापं लिनावपि मनुतय्गु जमात नं यक्को जूगु जुल ।
 इपि थ्यंकः वैखुनु शास्ता नं इमिगु लागी अनुकुलगु पाशाणक
 चैत्यया छगः तःगोगु लोहफाते च्वना विज्यागु जुयाच्चन ।
 इपि अन थ्यंकः वोवले इपिनापं वोपि जमात भिनिगु योजन
 तक दु धका अट्टकथासं उल्लेखयाना तःगु दु । गुगु कारणत
 विचार याना इमिसं बुद्धयात 'बुद्ध हे खः' धका म्हसीकल
 तथा गुगु ढंगं इमिसं बुद्धयाके प्रश्न न्यन- थ्व खँत फुक सूत्रे
 उल्लेख जुया च्वंगु दु । बुद्धयाथाय् थ्यंस्वेलि दकले न्हापां
 अजित माणवकं बुद्धयाके प्रश्न यात । क्रमशः अनलि भिखुम्ह
 प्रमुख माणवपिसं प्रश्नत न्यना अले प्रश्नया लिसःत न्यना
 पिङ्गिय माणव छम्ह वाहेक अजित माणव सहित भोलाक फुक्क
 भिखुदोम्ह माणवपि फुक अरहत जुल । धर्मोपदेशया अन्ते
 केवल भिखुदोम्ह वावरीया शिष्यपिसं जक अरहत्व प्राप्त
 याःगु मखु बरू थुपि अतिरिवत भिष्यंगू कोटि देवमनुष्यपिसं-
 नं धर्माभिसमय लाभ याःगु जुल । उकि सङ्गीतिकारकपिसं
 थथे उल्लेख याःगु-

ततो पासाणके रस्मे पारायण समागमे ।

अगतं पापयि बुद्धो चुद्दसून पाण कोटियो ॥

(सु. ति. अ. क. पृ. ४८० वत्थु गाथा वण्णना, पारायण वग्गो)

थनलि गुगु गुगु थासं वोपि मनुत खः, व फुक्क बुद्ध
 यागु प्रभावद्वारा थःथःगु गामे निगमे प्रकट जुल । भगवान नं
 भिखुदो परिवार सहित श्रावस्तीसं लिहां बिज्यात । भगवान

त्याहां विज्याय् त्योबले आयुष्मान् पिङ्गियं भगवानयात् थथे
बिन्ति यात्-

“भन्ते ! जि बावरी ब्राम्हणयात् बुद्ध उत्पन्न जूगु
खं न्यंकः वने । जि अनयात् वचन विया तयागु दु ।” अले
भगवानं आज्ञा विस्येलि आयुष्मान् पिङ्गियं ज्ञानं गमनद्वारा
गोदावरीया सिथेतकं व वयां लिया पाद गमनद्वारा आश्रम
पाखे विज्यात् ।

पिङ्गियं मानवं छाया अरहत्त्व लाभ याये मफुगु धैगु
विषये सुत्तनिपात् अट्टकथास थथे च्वया तःगु दु-

गुबले पिङ्गियं माणवया प्रश्नं न्यनेगु पा वल उबले वं
नं मेपिसंथे प्रश्नं न्यन्यं ‘जिण्णो हमस्मि अवलो वीत् वण्णो...’
आदि प्रश्नं न्यन । थुकिया लिसः न्यना चोबले वैगु मने विचे
विचे थुजागु कल्पना जुया च्वन कि- ‘थुजागु विचित्रं धर्माप-
देशं जिमि पाजु बावरीं जक न्यने मखन ।’ थ्वहे स्नेहं चिन्तन-
या कारणं याना वैगु चित्तं विक्षिप्तं जूवन्, थुकियाना वं
अरहत्त्व साक्षात्कार याय् मफुगु खः । उपदेशया अन्ते जक वं
अनागामित्वं प्राप्तं याना काल । वया दोद्धिम्हं शिष्यपिसं
घासा अरहत्त्वं प्राप्तं याना काल । पिङ्गियं माणव सहितं
दक्कं फुकं हे ऋद्धिमय पात्रं चीवर धारी भिक्षु जूगु जुल ।

अनागामि मार्गं फले प्रतिष्ठितं जुयाविज्याम्हं आयुष्मान्
पिङ्गियं भगवान् याके बिदाकया जव बावरीया आश्रमे थ्यंक

विज्यात । उबले अन्न लँसोया च्वंम्ह बावरी ब्राम्हणं तापाकं-
निसं छ्यंगू व जटारहितम्ह भिक्षुया रूपे वया च्वंम्ह पिङ्गिय-
यात खना 'लोके बुद्ध उत्पन्न जुया विज्यागु दुगु खः' धका व
निश्चिन्त जुल । अले थ्यंक विज्याम्ह आयुष्मान पिङ्गिय याके
बावरीं "पिङ्गिय ! छु लोके बुद्ध उत्पन्न जुया विज्यागु
खःला" धका न्यन ।

“ब्राम्हण ! खः । लोके बुद्ध उत्पन्न जुया विज्यागु
खः । हानं वसपोलं जिमित पाशाणक-चैत्ये च्वना धर्मोपदेशनं
विया विज्यात । व उपदेश छपिन्तः नं न्यंके ।” (१)

थ्व खँ न्यनेवं बावरीं थःगु परिषद सहित महान
सत्कार पूर्वक पूजा याना आयुष्मान पिङ्गिययात आसने
फेतुकल । अले वसपोलं “पारायण मनुगामिस्सं-” धैगु
गाथात ब्वना बुद्धया गुणयुक्त जुयाच्वंगु सुत्तनिपातया (पृ.
४३९) 'पारायनानुगीति गाथा' धैगु सूत्रद्वारा उपदेश याना
विज्यात । (थ्वहे पारायनानुगीति गाथाया अर्थ व्वे थःगु
मातृभाषां अनुवाद याना थुकी तयागु जुल) उपदेशया अन्ते
आयुष्मान पिङ्गिय व बावरी ब्राम्हणया इन्द्रिय परिपक्वता
यात खंका श्रावस्ती विज्याना च्वंम्ह भगवान बुद्धं सुवर्णं
रश्मि छ्वया है विज्यात । बावरीयात बुद्ध गुणया सम्बन्धे
वर्णन याना च्वंम्ह पिङ्गियं बुद्ध रश्मि खना 'थ्व छु खः ?'
धका उखें थुखें सोबले स्वयं बुद्ध भगवान थःगु न्ह्योने उप-

(१) थुगु उपदेश व्वे पारायण सूत्रे उल्लेख जूगु दु ।

स्थित जुया विज्यागु थें च्वना वसपोलं बावरीयात “बुद्ध
 विज्यात” धका धै विज्यात । अले ब्राम्हणं आसनं दना ल्हा
 निपां जोरेयाना दना च्वन । भगवानं रश्मि फ़ैले याना गथे
 ब्राम्हणं खनीगु खः । अथे हे थःत क्यना विज्यात, अले
 निम्हेसिगुं चित्त स्थितियात विचार याना आयुष्मान पिङ्गिय-
 यात सम्बोधन याना विज्यासे “श्रद्धां थाहांवना विपश्यना
 बृद्धि याना निर्वाण साक्षात्कार या” धका उपदेश विजा
 विज्यात । थुगु उपदेशया अन्ते आयुष्मान पिङ्गियं अर्हत्त्व
 साक्षात्कार याना विज्यात । हानं बावरी ब्राम्हण जक
 अनागामी मार्गफ़ले प्रतिष्ठित जुल । बावरी ब्राम्हणया मेपिं
 न्यासः शिष्यपिनं श्रोतापन्न जुल धका सुत्तनिपात अट्टकथास
 च्वया तःगु दु । मेगु खँ क्वे अनुदित सूत्रया अर्थं स्वेवं
 स्पष्ट ज्वी ।

बावरीया संक्षिप्त जीवनी क्वचाल

Dhamma.Digital

मूल सूत्रया अर्थ

पारायण वर्ग - वत्थुगाथा

मन्त्रं पारङ्गतम्ह बावरी ब्राम्हण अकिञ्चनत्व अर्थात्
एकान्तगु थाय् मामां कोशलया न्ह्याइपुगु नगरं अर्थात्
(श्रावस्ती) दक्षिण पाखे स्वया वन ॥१॥

अलकया सत्तिक च्वंगु अस्सक राज्यया मध्ये अर्थात्
(थ्वनिगू राज्यया सिमानाय्) गोदावरीया तीरे च्वना भिक्षा
द्वारा व फलफूलद्वारा जीविकायाना च्वन ॥२॥

उकिया आश्रये तधंगु माँ छगू दत्त । अले उकियागु
आम्दानि वं महायज्ञ यात ॥३॥

महायज्ञ (महादान) याना (बावरी ब्राम्हण) हानं
थःगु आश्रमे वन । व दुहां वनेवं मेम्ह छम्ह ब्राम्हण अन
थ्यंकः वल ॥४॥

बाँमलागु तुति, थरथर खागु म्हं, खिति जागु वा,
धुलं जागु छ्योम्ह उह्य ब्राम्हणां बावरीयाथाय् वना न्यासः दां
पवन ॥५॥

वैत खनेवं बावरीं आसन बिल । अले कुशल मङ्गल
न्यना थथे धाल- ॥६॥

गुगु दक्षिणा दुगु खः व दक्व जि दान याये धुन,
आः जिके न्यासः दां मदु । जित क्षमायाना बिज्याहूँ ॥७॥

ब्राम्हणः-

यदि जि फवनागु जित छं मबिल धासा थनि न्हेन्हु
दुखुनु छंगु छ्यों न्हेकूदला वनेमा ॥८॥

उम्ह ढोंगी (ब्राम्हणं) खःथें च्वंक छुं क्रिया याना
भय क्यना छुं धाल । वैगु खँ न्यना बावरी दुखित जुल ॥९॥

व शोकरूपी कथं कया छुं हे आहार ग्रहण मयासे
च्वन । उकि याना वैगु मन ध्याने नं स्थिर मज्जुल ॥१०॥

त्राहिमान व दुखित जुया च्वंम्ह बावरी ब्राम्हणयात
छम्ह हितैषी देवतां वैथाय् वया थथे धाल- ॥११॥

धनया इच्छा याना वोम्ह उम्ह ढोंगी ब्राम्हणं न छ्यों
धैगु स्यू, हानं छ्यों तछ्याइगु ज्ञान नं वैके मदु ॥१२॥

बावरीः-

यदि छपिसं छ्यों व छ्यों तछ्याइगु ज्ञान स्यूसा जि
न्यना च्वना जित कना बिज्याहूँ । छपिगु खँ न्यनेगु इच्छा
याना ॥१३॥

देवताः-

जिनं थ्व खँ मस्यू, थुकिया ज्ञान जिके मदु । छ्यों

व छ्यों तछ्याइगु ज्ञान बुद्ध विषय (बुद्धं हे जक कना वि-
ज्याइगु) खः ॥१४॥

वावरी:-

अथे जूसा थ्व पृथ्वी मण्डले थ्व छ्यों व छ्यों तछ्या-
इगु ज्ञान सुनां स्यू व जितः कना विज्याहुं ॥१५॥

देवता:-

(छुं वर्ष न्हापा) इच्छाकुवंशज, तेजस्वी शाक्यपुत्र,
लोकया नायक कपिल वस्तुं प्याहां विज्यागु दु ॥१६॥

हे ब्राम्हण ! वसपोल सम्यक सम्बुद्ध फुक्क धर्मसनं
पारङ्गतम्ह, फुक्क अभिज्ञा बल प्राप्तम्ह, फुक्क धर्म खंम्ह,
फुक्क कर्म निरोध प्राप्तम्ह तथा जन्ममरणयात क्षीण याना
थ्व संसारं विमुक्तम्ह खः ॥१७॥

चक्षुमान जुयाविज्याम्ह वसपोल बुद्ध भगवानं लोके
च्वंपिन्त धर्मकना विज्यागु दु । छ वसपोलयाथाय् वना प्रश्न,
या, वसपोलं छन्त कना विज्याई ॥१८॥

बुद्ध धैगु शब्द न्यने मात्रं वावरी तस्सतं लय्ताल ।
वैगु शोक नं कम जुल । हानं वैत तःधंगु प्रीति अनुभव
जुल ॥१९॥

अले सन्तुष्ट, हर्षित तथा आनन्दित जूम्ह वावरीं
देवता याके थथे न्यनः-

वसपोल लोकनाथ गुगु ग्रामे गुगु नगरे गुगु जिल्लाय्

विज्याना च्वन ? गुगु थासे वना उम्ह मनुष्यपि मध्ये श्रेष्ठम्ह
सम्बुद्धयात नमस्कार याये दै ? ॥२०॥

देवता:-

महान् प्रज्ञा दुम्ह, उत्तम प्रज्ञा दुम्ह, भारे मुक्तम्ह,
वासनां रहितम्ह छ्यों तछ्याइगु खँ स्यूम्ह, मनुष्यपि मध्ये
श्रेष्ठम्ह, वसपोल शाक्य पुत्र जिन कोशल नगरया श्रावस्ती
दु ॥२१॥

अनंलि (बावरीं) मन्त्र (वेदे) पारङ्गतपि ब्राम्हण
शिष्यपिन्त आमन्त्रण यात- हे माणवपि ! जिगु खँ न्यों,
जिं छुं खँ ल्हाय् ॥२२॥

संसारे गुम्हसिया प्रादुर्भाव प्राय दुर्लभ ज्वी, उजाम्ह
सम्यक सम्बुद्ध नामं विख्यातम्ह, वसपोल थौं संसारे उत्पन्न
जुया विज्यागु दु, उकि याकनं श्रावस्ती वना नरश्रेष्ठ जुया
विज्याम्हयात दर्शन या:हुँ ॥२३॥

शिष्यपि:- *Dhamma Digital*

वसपोलयात स्वया जिमिसं गथे बुद्ध धका म्हसीकेगु?
भो ब्राम्हण ! जिपि मस्यूपिन्त गुकथं जिमिसं वसपोलयात
म्हसीके फे व कना विज्याहुँ ॥२४॥

वावरी:-

भीगु मन्त्रे (वेदे) महापुरुष लक्षण उल्लेख जुया
च्वंगु दु । उकी ३२ गू लक्षण भोलाक वर्णान याना तःगु
दु ॥२५॥

गुम्हसिगु शरीरे श्व स्वीनिगू महापुरुष लक्षण दई
वया निगू हे जक गति उवी स्वंगू उवीमखु ॥२६॥

यदि व छेँ च्वन धासा दण्ड शस्त्र विना हे श्व
पृथ्वीयात त्याकी, हानं धर्मानुकूलं अनुशासन याई ॥२७॥

यदि व छेँ प्याहां वना प्रवृजित जुल धासा तृष्णां
रहितम्ह जुया अनुत्तर अर्हत सम्यक सम्बुद्धजुइ ॥२८॥

अले छिमिसं थःगु मनं जाति, गोत्र, लक्षण, मन्त्र,
शिष्यपिं, छ्यों व छ्यों तछ्याइगु विषये प्रश्न न्यों ॥२९॥

यदि आवरण मदुम्ह फुक्क खँम्ह बुद्ध खःसा छिमिसं
मनं याःगु प्रश्नया लिसः वसपोलं बिया विज्याई ॥३०॥

वावरीयागु खँ न्यना (१) अजित (२) तिस्समेत्तेय्य
(३) पुण्णक (४) मेत्तगू (५) धोतक (६) उपसीव (७)
नन्द (८) हेमक (९) तोदेय्य कप्प (१०) दुभय (११)
जतुकण्ण (१२) भद्रावुध (१३) उदय (१४) पोसाल
(१५) मोघराज व (१६) पिङ्गिय आदि प्रत्येक गणया
नायो जुया च्वंपिं लोके विख्यात जुयाच्वंपिं ध्यानी तथा
ध्यानेरतपिं, धीर, पुण्यरूपी संस्कारं संस्कृतपिं, धुपिं भिखुम्ह
ब्राम्हण शिष्य जुया च्वंपिं, महर्षिपिसं वावरीयात अभिवादन
याना चाहुला जटा तथा चला छ्यंगु धारण याना च्वंपिं उपिं
फुक्क उत्तर पाखे स्वया वन ॥ ३१-३५॥

इपिं दकले न्हापा अलक राज्यया प्रतिष्ठान नगर
अले महिष्मती, उज्जैन, गोनद्वपुर, विदिसा (भोपाल), वन-
सहवय, कौसाम्बी, साकेत जुका उत्तमगु श्रावस्ती थ्यंक वन ।
अनंलि हाकनं सेतव्य, कपिलवस्तु, कुशीनगर, पावा, भोग-
नगर बैशाली जुका इपिं मगधपुर (राजगृह) थ्यंक वन ।
अले राजगृहया न्ह्याइपुगु पहाडया च्चे दय्का तःगु पाशा-
णक चैत्ये थ्यंक वन ॥३६-३८॥

गथे प्याचापिं मनुष्यपिसं ख्वाउँगु लः प्राप्त ज्वीगु,
व्यापारीतय्सं तधंगु लाभ जुइगु, हानं तानोगुलिं पीडित जूपिं
मनूतसें किचःया इच्छा याइगु खः अथे हे इपिं याकनं याकनं
पर्वत गल ॥३९॥

उगुसमये भगवान् भिक्षु संघया बिचे जंगले सिंह गर्जे
ज्वीथे भिक्षुपिन्त धर्मोपदेश याना विज्याना च्वन ॥४०॥

अले अजितं शतरश्मि दुम्ह सूर्ययातथे, पूर्णिमाया
चन्द्रमायातथे बुद्धयात खन ॥४१॥

अले वसपोलया शरीरे परिपूर्णागु व्यञ्जनत खना
प्रफुल्लित जुया छखेपाखे दना मनं मनं प्रश्न न्यन- ॥४२॥

जिमि आचार्य गोदं दत कना विज्याहुँ, गोत्र कना
विज्याहुँ, गोगू लक्षण दु कना विज्याहुँ, मन्त्र आदिया
योग्यता कना विज्याहुँ, हानं थ्वनं कना विज्याहुँ कि गुलि
ब्राम्हणपिन्त ब्वंका च्वंगु दु ? ॥४३॥

बुद्धः—

वैगु आयु सच्छि व नोदँ दुम्ह खः, गोत्रं बावरी खः,
शरीरे स्वंगू लक्षण दु । स्वंगू वेदं पारंगतम्ह खः ॥४४॥

लक्षण शास्त्रे, इतिहासे तथा निधंतु सहित कौस्तुभे
नं पारङ्गत जूम्ह खः । वं न्यासःम्ह ब्राम्हण शिष्यपिन्त व्वंका
च्चंगु दु । हानं थःगु ब्राम्हण धर्मे नं व पारङ्गत जूम्ह
खः ॥४५॥

अजितः—

हे नरोत्तम ! बावरीया शरीरे दुगु लक्षणयागु वरणं
याना विज्याहुँ शंका मदै कथं कना विज्याहुँ । गुकिं याना
जिमिगु शंका मदैगु खः ॥४६॥

बुद्धः—

वं म्ये थःगु खा तोपुइफु, मिखाफुसिया विचे न्हाति-
काय् उध्वं लोम दु, गुह्य वस्तु कोषं तोपू । माणव थ्वहे
स्वंगू दु धका सीकि ॥४७॥

गुगुं प्रश्न यात मन्यकं हे प्रश्नया उत्तर विया विज्यागु
न्यना फुक्क मनूत आश्चर्यचाया लय्ताया त्हा विन्ति याना
च्चन ॥४८॥

अजितः—

सु गुम्ह देव ब्रम्हा इन्द्र अथवा सुजम्पतिपिसं थथे
मनं मनं न्यनागु प्रश्नया लिसः बीफै ? ॥४९॥

भगवान् ! छ्यों व छ्यों तछ्याइगु विषये बावरीं
 प्रश्न याना हःगु दु, उकिं भो ऋषि ! शंका निवारण ज्वीक
 उकिया लिसः बिया विज्याहुँ ॥५०॥

बुद्धः—

(चतुरार्यसत्ययात मस्यूगु) अविद्यायात छ्यों धका
 सीकी, हानं श्रद्धा, स्मृत्ति, समाधि, छन्द व वीर्य युक्तगु
 (अर्हतमार्ग) विद्यायात छ्यों तछ्याइगु धका सीकी ॥५१॥

अले महानप्रीती युक्तपि माणवपिसं थःगां न्यया
 (चला छ्यंगू छखे बोहले पाछ्याया) भगवान्या चरणे भोपुया
 थथे घाल— ॥५२॥

मारिष ! शिष्यपि सहित बावरी ब्राम्हण लय्ताया
 प्रश्नन जुया चक्षुमान जुया विज्याःम्ह छपिगु चरणे वन्दना
 याना हःगु दु ॥५३॥

बुद्धः—

शिष्यपि सहित बावरी ब्राम्हण सुखी ज्वीमा । माण-
 वक छ नं सुखी ज्वीमा । ताकालतक म्वाय्मा ॥५४॥

बावरीयात वा छन्त वा मेपि सकसियां छुं शंका दुसा
 न्यँ । छुतक न्यनेगु इच्छा दुगु ख, न्यो ॥५५॥

सम्बुद्धं अवकास वीवं ल्हा विन्ति याना च्वंम्ह अजितं
 दकले न्हापां तथागतयाके प्रश्न यात ॥५६॥

(वत्थुगाथा ववचाल)

अजित साणवकं न्यंगु प्रश्न

अजित:-

संसार छुकि तोपुया च्वंगु दु ? छु कारणं व प्रकाश मज्जूगु खः ? छुकियात खिति धाई ? थुकिया तःधंगु भय छु ? थव कना विज्याहुँ ॥१॥

बुद्ध:-

संसार अविद्यां तोपुया तःगु दु । लोभ व प्रमादया कारणं प्रकाश मज्जूगु खः, तृष्णायात जि खिति धयाः, दुख थुकिया तःधंगु भय खः ॥२॥

अजित:-

सकमनं (तृष्णायागु) धारा वा वनाचवन, व वाःवना च्वंगुया निवारण छुकि जुइ ? धारा वाःवना च्वंगुयात वन्द याय्गु उपाय छु ? छुकि व धारा दिक्केफै व कना विज्याहुँ ॥३॥

बुद्ध:-

संसारे गुलितक श्रोत(धारा वाःवना च्वंगु दु)स्मृति हे उकिया निवारण खः । थुपि श्रोतत स्मृति व प्रज्ञाद्वारा दिक्केफै धका धया ॥४॥

अजित:-

हे मारिष ! गुगु प्रज्ञा व स्मृति हानं गुगु नामरूप

तं दुग्ं खः थुकीया निरोध गन जुइ ? अर्थात् गन अन्त जुई ?
जि न्यनागु थुगु प्रश्नया उत्तर विया विज्याहुँ ॥५॥

बुद्धः—

हे अजित ! गुगु प्रश्न छं याःगु खः उकीया जि छन्त
लिसः वी । गन विज्ञानया निरुद्ध जुई अन नाम-रूप नं
निशेष रूपं अन्त ज्वी ॥६॥

अजितः—

गुम्हसें दक्ख खँ सीके धुं कल, गुम्ह शैक्ष खः, गुम्ह
पृथग्जन खः इमिगु चर्याया विषये न्यना च्वना ज्ञानी जुया
विज्याम्ह छपिसं थ्व कना विज्याहुँ ॥७॥

बुद्धः—

काम विषये लिप्त ज्वी मते, मन बलुके मते
(शान्तया), फुक विषये कुशलजु, स्मृत्तिमानम्ह भिक्षुया चर्या
थ्व हे खः ॥८॥

Dhamma Digital

अजितं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

तिस्स मेत्तेय्य मानवं न्यंगू प्रश्न

तिस्स मेत्तेय्यः—

थ्व संसारे सन्तुष्टम्ह सु ? सुयाके चंचलता दैमखु ?
निगू अन्तयातनं सीका विचे लिप्त मज्जीम्ह प्रज्ञावान सु ?

मैहांपुरुष स्वैत धाई ? थन तृष्णां अलग्गम्ह सु दु ? ॥१॥

बुद्धः—

हे मेत्तेय्य ! गुम्हसें काम विषययात त्यागयाना
ब्रम्हचारी जुई, तृष्णा मदुम्ह, स्मृत्तिमान जुई, हानं गुम्ह
भिक्षु ज्ञानद्वारा मुक्त जुई, वैके चञ्चलता दैमखु ॥२॥

उम्ह ज्ञानी निगुलि अन्तयातः सीका विचे प्यपुनी मखु
जि वैत महापुरुष धया । उम्ह हे तृष्णां अलग्ग ज्वीधुं कूम्ह
ज्वी ॥३॥

तिस्स मेत्तेय्य माणवं न्यंगू प्रश्न व्वचाल

पुण्णक मानवं न्यंगू प्रश्न

पुण्णकः—

तृष्णारहित (पापया) हा खँम्ह छलपोलयाथाय्
प्रश्न याःवया । छु कारणं ऋषिपिं, मनुष्यपिं, क्षत्रीपिं व
ब्राम्हणपिसं देवतापिं गु नामं थ्व संसारे आपालं यज्ञ याइगु
खः । भगवान् ! छपिके थ्व न्यना च्वना छपिस कना
विज्याहुँ ॥१॥

बुद्धः—

पुण्णक ! बुढा ज्वीकानं म्वाय्गु कामना याना थ्व
संसारे ऋषिपिं मनुष्यपिं क्षत्रीपिं व ब्राम्हणपिसं देवतापिं गु
नामं आपालं यज्ञ याःगु खः ॥२॥

पुण्णकः—

हे भगवान् ! गुपिं ऋषिपिं मनुष्यपिं क्षत्रीपिं व ब्रा-
म्हणपिसं देवतापिं गु नामं आपालं यज्ञ यागु खः, छु इपि यज्ञ
यागु लँवी अप्रमादी जुया जन्म व जरायाकें पार जुया
वनला ? हे मारिष ! जिं थ्व न्यना च्वना छपिसं थ्व खँ
कना विज्याहुँ ॥३॥४॥

बुद्धः—

हे पुण्णक ! लाभयागु कारणं (इमिसं देवतापिं गु)
गुण गान याना च्वन, प्रशंसा याना च्वन, चर्चा याना च्वन,
यज्ञ याना च्वन, हानं कामया इच्छा याना च्वन । जिं
कना च्वना कि यज्ञे आशक्तम्ह, भव तृष्णाय् रतम्ह जन्म
तथा जरायाकें पार जुया मवीं ॥५॥

पुण्णकः—

हे मारिष ! दान वीगुली रतपिं मनुष्यपिं यज्ञद्वारा
जन्म व जरायाकें पार मजू धासेंलि हानं देव मनुष्य लोके
सु जन्म व जरायाकें पार वंगु दु ? जिं थ्व न्यना च्वना भग-
वान् जित थ्व कना विज्याहुँ ॥६॥

बुद्धः—

गुम्हसें संसारया निगुलिं चो (आदि अन्त) यात
सीके धुं कल गुम्हसिके संसारया प्रति गुबलें हे तृष्णा मजू,
शान्त वासना रहित, पाप रहित, आशक्ति रहित, छम्ह जन्म

तथा जरायाके पार जुया वंगु दु । थथे जिं कना ॥७॥

पुण्णक मानवं न्यंगु प्रश्न वचचाल

मेत्तगू माणवं न्यंगु प्रश्न

मेत्तगू:-

भगवान् ! जिं छपिन्त ज्ञानी तथा संयमी धका माने याना, संसारे गुगु अनेक प्रकारया दुःखत दुगु खः थव गनं उत्पन्न जूगु ? जिं थव छपिके न्यना च्वना जितः कना विज्याहूँ ॥१॥

बुद्ध:-

मेत्तगू ! छं जिके दुःखया कारण न्यना च्वन स्यूगु अनुसार जिं छन्त कने । संसारे गुगु अनेक प्रकारया दुख दुगु खः व तृष्णाया कारणं उत्पन्न जूगु खः ॥२॥

गुम्हसें अविद्याया कारणं तृष्णायात उत्पन्न याई उम्ह मूर्ख वारम्बार दुखे लाना च्वनी । उकिं थुकियात दुःखया उत्पत्ति अले प्रभव धका सीका ज्ञानीजनपिसं तृष्णायात उत्पन्न याय्मते ॥३॥

मेत्तगू:-

गुगु जिं न्यनागु खः व छपिसं जित कना विज्यात । जिं छपिके निगूगु खँ न्यने कृपातया कना विज्याहूँ । जन्म

जरा शोक ख्वेगु रुपी वाः वोगुयात गथेयाना तरेजुया वनेगु?
हे मुनि ! थ्व खँ छपिसं गथे थूगु खः अथे हे सम्यक रुपं
जित कना विज्याहूँ ॥४॥

बुद्धः—

मेत्तगू ! जिं छन्त उगु धर्म कने गुकियात थ्व हे
जन्मे साक्षात्कार याना थ्वीका स्मृतिमान जुया विचरण यायां
तृष्णायात तरेयाना वनी ॥५॥

मेत्तगूः—

हे महर्षि ! जिं उगु धर्मयात अभिनन्दन याना गुकि
यात थ्वीका स्मृतिमान जुया विचरण याइम्ह लोके तृष्णायात
तरेयाना वनी ॥६॥

बुद्धः—

च्चे क्वे बेथां तथा बिचे गुलितक थःम्हंस्यू उकी तृष्णा
तथा आशक्तियात त्याग याना मनयात भवे प्यमपुंकेव्यु ॥७॥

थुकथं विहार याइम्ह स्मृतिमान अप्रमत्तम्ह भिक्षुं
कामना, जन्म, जरा, शोक तथा ख्वेगुयात तोता ज्ञानी जुया
थन हे दुखयात तापाका छोई ॥८॥

मेत्तगूः—

महर्षि यागु थुगु खँयात अभिनन्दन याना । गौतम !
छपिसं निर्वाणयात बाँलाक वर्णान याना विज्यात । अवश्य

भगवानं दुःखयात प्रहाण याना विज्यागु दु छायाधासा छपिसं
थुगु धर्मयात श्वीका विज्यात ॥९॥

इमिसं नं अवश्य दुख तापाका छोई गुपिन्त मुनि
जुया विज्याम्ह छपिसं न्हित्थं उपदेश याना विज्याना च्वंगु
दु । हे महापुरुष ! सत्तिक वया जि छपिन्त नमस्कार याना ।
भगवान् ! कृपापूर्वक न्हित्थं जित उपदेश बिया
विज्याहुँ ॥१०॥

बुद्धः-

गुम्ह ब्राम्हणयात जि ज्ञानी, अकिञ्चन व कामभवे
अनाशक्त धका सीका च्वना उम्ह अवश्य थव वाःवोगुलि तरे-
जुया वने धुंकल । (थुकि) पार ज्वी धुंकल ! हानं इपि खिति
(क्लेश) मटुपि व शंका मटुपि खः ॥११॥

विज्ञ ज्ञानी उम्ह मनुष्य हानं जन्म ज्वीगु आशक्ति-
यात तोता तृष्णारहित जुया पापरहित जुया जन्म तथा
जरायाके अलग्ग जुया वन- थथे जि कना ॥१२॥

मेत्तगूं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

धोतक माणवं न्यंगु प्रश्न

धोतकः-

भगवान् ! छपिके जि थव खँ न्यना च्वना जित कना
विज्याहुँ । महर्षि ! छपिगु खँया आकांक्षा याना च्वना ।

छपिगु उपदेश न्यना जिमिसं थःविमुक्ति ज्वीगु सय्के ॥१॥

बुद्धः-

प्रज्ञावान जुया स्मृतिमान जुया थ्व हे प्रयत्न या ।
जिगु उपदेश न्यना थः विमुक्ति जुइगु सय्की ॥२॥

धोतकः-

जि देव मनुष्य लोके विचरण याइम्ह छलपोल अकि-
ञ्चन ब्राम्हणयात स्वया च्वना । हे सर्वदर्शी ! जि छपिन्त
नमस्कार याना । हे श्रेष्ठ ! जित शंकां मुक्त याना
बिज्याहुँ ॥३॥

बुद्धः-

धोतक ! जि संसारे सुं शंका दुपिन्त मुक्त यावने
मखु । गुवले छं श्रेष्ठगु धर्म सीकी उवले छ थुगु बाढं पार
जुइ ॥४॥

धोतकः-

हे ब्रूम्ह ! अनुकम्पातया जित उपदेश याना बिज्याहुँ
गुकियाना जि विवेक दुगु धर्मयात सीके फई हानं आकाशथे
निर्मल जुया थनहे शान्त जुया आशक्ति मदुम्ह जुया विचरण
याये दै ॥५॥

बुद्धः-

जि छन्त शान्ति कने गुकियात थुगु हे जन्म शाक्षात

यांना सीका स्मृतिमान जुया विचरण याये फई, हानं संसारे
तृष्णायात पार याये फई ॥६॥

धोतक:-

महर्षि जि उगु उत्तम शान्तियातनं अभिवादन यांना
गुकियात सीका मनुष्यापि स्मृतिमान जुया विचरण यायां संसारे
तृष्णायात पारयाये फई ॥७॥

बुद्ध:-

च्चे क्वे ब्यथां व बिचे गुलि तक स्यूगु खः उकियात
थ्व संसारे आशक्ति घका सीका पुनर्जन्मया निरिति तृष्णा
याये मते ॥८॥

धोतक माणवं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

उपसीव माणवं न्यंगु प्रश्न

उपसीव:-

हे श्रेष्ठ ! जि याकचा । सुयागु सहायता मदेकं थ्व
तधंगु बाढयात पार याये मफु । हे सर्वदर्शी ! छुं आलम्बन
कना बिज्याहुं, गुकियागु सहायता कया जि थ्व प्रवाहयात
पार याये ॥९॥

बुद्ध:-

अकिञ्चन्यायतनयात स्वया स्मृतिमान जुया शून्यता-

या लिधंसा कया प्रवाहयात् पारं या । कामयात् त्यागयानां
संसयं विरत जुया चान्हं न्हिनं तृष्णा क्षय पाखे मन
लगेया ॥२॥

उपसीवः-

गुम्ह फुक प्रकारया कामयाके विरत जुइ, अकिञ्च
न्यायतनया लिधंसाद्वारा खुगू मेगू समापत्ति त्याग याये
धुंकी उम्ह संज्ञा विमोक्षस उत्तम रूपं अकिञ्चन्यायतने विमु-
क्तम्ह छुं न्ह्यव्वां मवोंस्ये अनतुं स्थिर जुइला ? ॥३॥

बुद्धः-

गुम्ह फुक प्रकारया कामयाके विरत जुई । अकिञ्च-
न्यायतनया लिधंसा कया मेगु फुक त्याग याये धुंकी उम्ह
संज्ञा विमोक्षस उत्तम रूपं अकिञ्चन्यायतने विमुक्तम्ह न्ह्य-
व्वां मवोंसे अनहे स्थिर जुई ॥४॥

उपसीवः-

हे सर्वदर्शी ! न्ह्यव्वांमवोंसे आपालं दंतक स्थिर
जुया शान्त व विमुक्त जुया चवंसा वैगु विज्ञान छु जुई ॥५॥

बुद्धः-

गथे फय्यागु वेगं सिनावंगु, मियागु राप अण्त जुया
वनी, हानं खने दई मखु, अथे हे नाम कायं विमुक्तम्ह मुनि
अस्त जुया वनी हानं खने दई मखु ॥६॥

उपसीव:-

अस्तजुया वंम्ह व मदय् धुं कलला अथवा परिवर्तन
जुइ मखुगु जुया सास्वेत जुलला ? हे मुनि ! थ्व जित
वांलाक कना बिज्याहुँ, थ्व खँ छपिसं स्यू ॥७॥

बुद्ध:-

गुम्ह अस्त ज्वी धुं कल धैगु परिमाण (नाप-तौल)
आयतन दैमखु गुकिंयाना कि वैगु विषये चर्चा जुइफई ।
फुक्क धर्म शान्त जुइवं फुक्क सिद्धान्तया लँपु नं शान्त
जुयावनी ॥८॥

उपसीव मानवं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

नन्द माणवं न्यंगु प्रश्न

नन्द:-

मनुष्यपिसं संसारे मुनिपिं दु धाई व गुजापिं खः ?
ज्ञानया कारणं सुयातं मुनि धाइगु खःला अथवा चर्याया
कारणं धाइगु ? ॥१॥

बुद्ध:-

नन्द ! पण्डितपिसं न दृष्टिया कारणं न श्रुतिया
कारणं हानं न ज्ञान (शील-वृत्त) या कारणं थन सुयातं

मुनि भाई । गुम्हसं शोक पापं रहित जुया तूष्णां रहित जुया
विचरण याई जि उमित हे मुनि धका धया ॥२॥

नन्दः—

थन गुलि श्रमण ब्राम्हणपिसं दृष्टि व श्रुति नं शुद्ध
जू धकाः धैच्वन, शील-वृतद्वारानं शुद्ध जू धैच्वन, हानं
अनेक रूपं नं शुद्ध उवीगु खँ कना च्वन । भो भगवान !
भो महान ! छु थुजागु आचरणपिं उरिं जन्म तथा जरायात
पारयाना वंगु दुला ? भगवान ! जि छपिके न्यना च्वना
श्व खँ जित कना विज्याहुँ ॥३॥

बुद्धः—

गुलितक श्रमण ब्राम्हणपिसं दृष्टि व श्रुति शुद्ध जू
धैच्वन, शील वृतद्वारानं शुद्ध जू धैच्वन, हानं अनेक रूपं
नं शुद्ध जू धाःपिं खः उजागु आचरण याना च्वसां उरिं जन्म
तथा जरायाके पारजुया मवं थथे जि कना ॥४॥

Dhamma.Digital

नन्दः—

थन गुपिं श्रमण ब्राम्हणपिसं दृष्टि श्रुतिद्वारा व
शील वृतद्वारा नं शुद्धि कना च्वनी अभ उमिसं अनेक रूपं
नं शुद्धि कना च्वनी । यदि छपिसं जन्म जरा रूपी श्रोतं इपिं
पार मजू धैविज्यासेलि हे मारिष ! अथे जूसा देव सहित
मनुष्य लोके सुनां जाति जरा रूपी श्रोतयात तरेयातले ? भो
भगवान ! श्व जिगु प्रश्नया जनाफ विद्या विज्याहुँ ॥५॥

बुद्धः—

जि फुक श्रमण ब्राम्हणपिन्त जन्म जराले डुबे जूपिं धका मधया । गुपिं थन खंगु, न्यनागु, विचार यानागु वा शील वृत आदि तथा अनेक प्रकारयो रूपयात समेत तापाका तृष्णा-यात म्हसीका वासनारहित जुया वंपिं खः इपिं हे अवश्य (थुगु) प्रवाहं उतीर्णं जुयावंपिं मनुष्यपिं खः— थथे जि कना ॥७॥

नन्दः—

महर्षियागु थुगु खँयात जि अभिनन्दन याना छपिं गौतमं वाँलाक कना विज्यात गुपिं थन खंगु न्यनागु विचार यानागु व शील वृत आदि तथा अनेक प्रकारया रूपयात नापं तापाका तृष्णायात म्हसीका वासनां रहित जुयावँम्ह उजा-पिन्त जन्म जरा रूपी श्रोतं उतीर्णं जूपिं धका जि नं माने याये ॥७॥

नन्द माणवं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

हेमक माणवं न्यंगु प्रश्न

हेमकः—

गौतमया शासनय् वय् न्हो गुपिसं जित शिक्षा वीगु खः उमिसं कनी कि 'थथे जुयाच्चंगु खः हानं थथे ज्वी' । व

फुक न्यना तयागु व न्यंका तःगु खँ त खः । व फुकं शंकायात
वढे याइगु जुया च्वन । उकी जिगु मन लय्मताः ॥१॥

उकिं हे महामुनि ! छपिसं जित तृष्णा नाश याइगु
धर्म उपदेश याना बिज्याहुँ गुकियात श्वीका स्मृतिमान जुया
विचरण यायेबले तृष्णायात नाशयाना लोकं पार ज्वी
फई ॥२॥

बुद्धः—

हेमक ! थन खनागु न्यनागु थि यागु तथा बाँलाक स्यूगु
व योगु रूपयाप्रति क्वातुगु आशक्तियात तापाका छ्वेगु हे
गुबलें कुटुं मवैगु निर्वीण पद खः ॥३॥

थुकियात स्यूम्ह स्मृतिमान थुगु हे जीवने निवृत्त
जुईः हानं न्हाबलें उपशान्त जुया तृष्णायात नाशयाना संसारं
पार जुया वनी ॥४॥

हेमक माणवं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

Dhamma.Digital

तोदेय्य माणवं न्यंगु प्रश्न

तोदेय्यः—

गुम्हसिके कामना धैगु मदु, गुम्हसिके तृष्णा मदु, हानं
गुम्ह संसारयाकें तापाम्ह खः वैगु मुक्ति गुजागु ? ॥१॥

बुद्धः—

गुम्हसिके कामना धैगु मद्दु; गुम्हसिके तृष्णा मद्दु,
हानं गुम्ह सन्देहयाके तापाःम्ह खः वैगु निति मेगु मुक्ति
मन्त ॥२॥

तोदेय्यः—

व तृष्णा रहितम्ह खःला वा तृष्णा युक्तम्ह खः, व
प्रज्ञावान खःला वा प्रज्ञा प्राप्त याये मानिम्ह खः ? उत्तम
जुया फुक खना विज्याकम्ह छपिसं कना विज्याहुँ गुकियाना
कि जि मुनियात म्हसीके फै ॥३॥

बुद्धः—

व तृष्णां रहितम्ह खः तृष्णा युक्तम्ह मखु, व प्रज्ञा-
वानम्ह खः प्रज्ञा प्राप्त याये मानिम्ह मखु । तोदेय्य ! अकि-
ञ्चन, कामभवे अनाशक्तम्ह मुनियात थुकथं नं सीकि ॥४॥

तोदेय्य माणवं न्यंगु प्रश्न ववचाल

Dhamma Digital

कप्प माणवं न्यंगू प्रश्न

कप्पः—

है महान् ! जलाशय रूपी संसारे विषे च्चनाच्चं पिन्त
जरा तथा मृत्युरुपी तस्सत्तं ग्यानापुगु बाद्दी वैवले (प्राणीपिं

सुरक्षित ज्वीगु) द्वीप कना विज्याहुँ; छपिसं धुजागु
द्वीप कना विज्याहुँ गन कि थ्व दुख हानं वे फे
मखु ॥१॥

बुद्ध:-

कप्प ! तस्सतं ग्यानापुगु प्रवाहया बिचे च्वना च्वंपि
जरा तथा मृत्युया वशे लाना च्वंपि प्राणिपि सुखी ज्वीगु
द्वीप छन्त कने ॥२॥

उगु द्वीप अकिञ्चनत्व तथा अनाशक्ति खः मेगु मखु।
जरा व मृत्युया अन्तयात निर्वाण धका कना ॥३॥

थ्व सीका गुम्ह स्मृतिमान थ्व हे जन्मे निवृत्त जुल
उम्ह मारया वशे लाइ मखु, मारया त्यूल्यू वनीम्ह ज्वी
मखु ॥४॥

कप्प माणवं न्यंगु प्रश्न ववचाल

जतुकणि माणवं न्यंगु प्रश्न

जतुकणि:-

निष्कामम्ह प्रवाहं पार जुया वंम्ह छपिके जि प्रश्न
याःवया, भो जन्मसिद्ध ज्ञान चक्षु ! छपिसं शान्तिपदयात कना
विज्याहुँ भगवान । यथार्थं रूपं कना विज्याहुँ ॥१॥

भगवानं कामरागयात त्याका अथे हे (प्रकाशमान
जुया) विचरण याना च्वनी गथे सूर्यं थःगुतेजं पृथ्वीयात ।

भो महाप्रज्ञ ! भक्तिचा जक प्रज्ञाबुद्धि जित धर्म कर्म विज्याहुं
गुंकियाना जि थन जन्म ज्वीगु व बुढा ज्वीगुवात तापाका
छवे फे ॥२॥

बुद्ध:-

निष्कामता (कामना मर्देंगु) यात क्षेम (कुशल)
खंका काम तूष्णायात तापाका छो । छन्त नालाकायगु व
तोता छवेगुली छुं ल्यनी मखु ॥३॥

गुगु न्ह्योनेदु उकियात अन्तया, लिपायात छुं काय्
मते, यदि बिचे नं ग्रहण मयात धाःसा उपशान्त जुया विच-
रण यायेदै ॥४॥

हे ब्राम्हण ! गुग्गु न्ह्यागुकथं नं नामरूपया प्रति
तूष्णा रहित ज्वी, उम्हसिके वासना ल्यनी मखु गुंकियाना
कि व मृत्युया बशे लाईगु खः ॥५॥

जतुकण्णि मानवं न्यंगु प्रश्न वचचाल

भद्रावुध साणवं न्यंगु प्रश्न

भद्रावुध:-

छे त्यागयाम्ह, तूष्णा मदुम्ह, नञ्चलता मदुम्ह आशक्ति
त्याग याम्ह, प्रवाहं पार वंम्ह, मुक्तम्ह, संस्कार त्यागम्ह,

याचना यांना च्वन । श्रेष्ठम्हसिगु (उपदेश) न्यना (मनूत)
थःनं चिलावनी ॥१॥

भो वीर ! छपिगु वचनया आकांक्षा यांना जनपदं
अनेक प्रकारयापि मनूत मुना च्वंगु दु । छपिसं उमित वांलाक
उपदेश यांना विज्याहुं छाया घासा थ्व धर्म छपिसं स्यू ॥२॥

बुद्धः-

च्वे क्वे बेथां व विचे सकभनं आशक्ति रुपी तृष्णा-
यात शान्तया, मनुष्यपिसं संसारे गुकियात थः नालाच्वनउकि
याःगु हे कारण मार मनुष्यपिनि ल्यूल्यू जुया च्वनी ॥३॥

उकि तृष्णाय् आशक्तम्ह, मृत्युराजयाके लीन जुया-
च्वंपि थुपि प्रज्ञापिन्त खंका स्मृतिवानम्ह भिक्षुं सारा संसारे
छुकी नं आशक्ति तय् मते ॥४॥

भद्राबुध माणवं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

Dhamma.Digital

उदय माणवं न्यंगु प्रश्न

उदयः-

ध्याने च्वना च्वंम्ह, धू (क्लेश) मदुम्ह, याय्माक्को
ज्या सिधःम्ह, वासना रहितम्ह, दक्को धर्मं पारङ्गतम्ह
छपिन्थाय् प्रश्न याः वया । प्रज्ञाद्वारा मुक्ति प्राप्त ज्वीगु
व अविद्यायात तछ्यायेगु उपदेश विया विज्याहुं ॥१॥

बुद्धः—

कामया इच्छा तथा दौर्मनस्य थ्व निगूयात त्याग या,
आलस्ययात तापाकी (कौकृत्य) सन्देहयात निवारण
याना उपेक्षा, शुद्ध स्मृति व धार्मिक विचारद्वारा उत्पन्न
जूगु ज्ञान हे विमोक्ष प्राप्ति व अविद्यायात तच्छ्याइगु धका
कना ॥२-३॥

उदयः—

संसार बन्धन छु खः ? उकिया विचरणभूमी छु
खः ? छु त्यागयात निर्वाण धाई ॥४॥

बुद्धः—

आशक्ति संसारया बन्धन खः, वितर्क वया विचरण
भूमि खः, तृष्णा त्याग यात निर्वाण धका धाई ॥५॥

उदयः—

स्मृतिमान जुया विचरण याइम्हसिगु विज्ञानया
निरोध गथे जुई? जिमिसं भगवान याके न्यं वया, जिमिसं
छरिपिगु वचन न्यनेगु इच्छा याना ॥६॥

बुद्धः—

दुने व पिनेयागु वेदनायात अभिनन्दन मयासे गुम्ह
स्मृतिमान जुया विचरण याई वैगु विज्ञान निरोध जुई ॥७॥

उदय माणवं न्यंगु प्रश्न ववचाल

पोसाल माणवं न्यंगू प्रश्न

पोसाल:-

अतीतयात खंम्ह चञ्चलता मदुम्ह, संसय चव्वी धु-
कूम्ह, सम्पूर्णं धर्मे पारंगतम्ह छपिके जिमिसं प्रश्न न्यों
वया ॥१॥

भो महान ! एव संज्ञायाके रहितम्ह, फुक अरूप
संज्ञा मुक्तम्ह, दुने व पिने 'अकिञ्चनत्व' यात खंम्हसिगु
ज्ञानया विषये न्यता च्वना उजाम्ह व्यक्ति गथे न्ह्यव्वाय्
फै ? ॥२॥

बुद्ध:-

विज्ञानया फुक स्थितियात स्यूम्ह तथागत, स्थिर,
विमुक्त (मुक्ति) परायण(व्यक्ति) यात सीकि ॥३॥

'अकिञ्चन्यायतनयात उत्पन्न याइगु कर्म संस्कारयात
सीका आशक्तियात बन्धन धका थ्वीका उम्ह निर्वाणदर्शी ज्वी ।
पूर्णाता प्राप्तम्ह उम्ह ब्राम्हणया थुगु ज्ञान यथार्थगु खः ॥४॥

पोसाल माणवं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

मोघराज माणवं न्यंगू प्रश्न

मोघराज:-

भो महान ! जि छपिके निको प्रश्न न्यने धुन

चक्षुमान । छपिसं लिसः विया विमज्या । जि न्यनागु दुकि
स्वकोगु पटके देवपि जुया विज्याम्ह छपिसं उत्तर विया
विज्याई ॥१॥

थुगु लोक परलोक तथा देवलोक सहित ब्रम्हलोक
दु । छःपि यशस्वी गौतमया दृष्टियात जिमिसं मस्यू ॥२॥

थुकथं विशुद्धदर्शी जुया विज्याम्ह छपिके प्रश्न न्यों
वया । संसारयात छु रूपं खँम्हसित मृत्युराजं खंके
फैमखु ॥३॥

बुद्धः—

मोघराज ! सदानं स्मृतिमान जुया संसारयात
शून्यताया रूपे सो । आत्मदृष्टियात नाशयाना मृत्युं अलग
ज्वी । थुगु रूपं संसारयात सोम्हसित मृत्युराजं खंके
फैमखु ॥४॥

मोघराज माणवं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

पिंगिय माणवं न्यंगु प्रश्न

पिंगियः—

जि बुढा ज्वी धुंकल, वःमलाय् धुंकल, वर्णं नं मदे
धुंकल, जिगु मिखा यच्चुसे मच्चं, न्हाय्पनं नं वांलाक मताः
जित धर्मोपदेश याना विज्याहुँ गुकियात जि थुइके फई, हानं
थन हे जन्म जरायात अन्त याय्फै, अले विचे मोह घाना सी
माली मखु ॥१॥

बुद्धः-

रूपया कारणं मनूत आकुल व्याकुल ज्वी, गुगु विनाश
ज्वीगु रूपयात स्वया मनूत प्रमत्त ज्वी, उजापिन्त खना पिगिय
छ अप्रमादिजु । रूपयात अन्त याना हाकनं जन्म ज्वीगुलि
मुक्त जु ॥२॥

पिगियः-

प्यंगू दिशा प्यंगू अनुदिशा च्चे व क्वे थ्व भिगू दिशा
दु । थ्व फुक संसारे छुं थुजागु वस्तु म्दु परिस्थिति म्दु
गुकियात छपिस मखं, न न्हाय्पनं मता, न मथू अथवा न
मस्यू । उकिं जित धर्मया उपदेश विया विज्याहुँ गुकियात
सीका थन हे जन्म जरायात अन्त याय् ॥३॥

बुद्धः-

तृष्णाया वशे लाःम्ह, तापं युक्तम्ह जराजीर्णं पीडि-
तम्ह मनुष्यपिन्त स्वया छ नं अप्रमादि जुया तृष्णायात
त्यागया, अलेतिनि छं पुनर्जन्म काये माली मखु ॥४॥

पिङ्गिय माणवं न्यंगु प्रश्न क्वचाल

पारायण सूत्र

थुगु उपदेश भगवानं मगधया पाषाणक चैत्ये विया
विज्यागु खः । (वावरी) या अनुयायी भिखुम्ह ब्राम्हणपिगु

अनुरोधे भगवानं इमिगु प्रश्नया उत्तर विया विज्यात । गुम्हसं
छगू छगू प्रश्नया उत्तर सीका धार्मिक तात्पर्य श्वीका धर्मानु-
धर्मया आचरण याई उम्ह जरा मरणं पार जुई । थुगु धर्म
पार यंकीगु खः । उकिं थुगु धर्मया नां पारायण हे खः ॥

अजित, तिससमेत्तेय, पुण्णक व मेत्तगू, धोतक व
उपसीव, नन्द व हेमक, तोदेय्य, कप्प, निम्ह व पण्डित
जतुकण्णि, भद्रावुध, उदय व पोसाल ब्राम्हण, बुद्धिमानम्ह
मोघराजा व महर्षि पिङ्गिय- थुपिं आचारवान ऋषिपिं बुद्ध-
याथाय् वन, निपुणगु (पूवंगु) प्रश्न न्यं न्यं श्रेष्ठम्ह बुद्ध-
याथाय् वन ॥१,२,३॥

बुद्धं इमिसं न्यंगु प्रश्नयात यथार्थं रूपं उत्तर विया
विज्यात । प्रश्नया उत्तर विया मुनि ब्राम्हणपिन्त प्रसन्न
यात ॥४॥

चक्षुमान आदित्य वन्धु बुद्ध खना प्रसन्न जूपिं इपिं
ब्राम्हणपिसं प्रज्ञावानयाथाय् ब्रम्हचर्यं पालन यात ॥५॥

छगू छगू प्रश्नया उत्तरया रूपे भगवानं गुगु उपदेश
विया विज्यागु खः उकिया अनुयायी जूपिं थनं अन पार
जुई ॥६॥

उत्तम मार्गया अभ्यास यायां थनं अन पार ध्यनी ।
थुगु मार्ग पारवनेत खः । उकिं थुकिया नां पारायण खः ॥७॥

पिङ्गयः—

जि पारायणया वर्णन याये, निर्मल महाप्रज्ञावानम्ह
(बुद्धं) गथे खंगुखः अथे कना विज्यात । वसपोल नाथ
(निष्काम) कामना मदुम्ह खः । वसपोलं असत्य खँ छाया
ल्हाना विज्याई ॥८॥

मोह मल रहित मान व शठता रहितम्ह भगवानयागु
मधुर स्वरया वर्णन जि अवश्यं याये ॥९॥

अन्धकारयात तापाका वीम्ह सर्वदर्शी खः फुक संसार
यात स्यूम्ह खः सम्पूर्णं भवं पार ज्वी धुकूम्ह खः वासना
रहितम्ह खः फुक प्रकारया दुःख मदुम्ह खः । ब्राम्हण ! वस-
पोलयात यथार्थे बुद्ध धका धाई अले जि वसपोलयाथाय्
वना ॥१०॥

गथे भंगः तसें चिकिधंगु वनयात तोता फल आपा
दुगु वगीचाय् वना च्वनीगु खः अथे हे जि नं भच्चा खंम्हयात
तोता तधंगु जलाशये वंम्ह हँयथे बुद्धयाथाय् थ्यंक
वना ॥११॥

न्हापा गौतमया अनुशासनं पिने (धर्मया विषये)
गुपि मनूतसें न्यंकीगु खः— “थथे जूगु ख; थथे ज्वी धका”
व फुक परम्परा कथा जुयाच्वन । हानं शंका वढे ज्वीगु जुया
च्वन ॥१२॥

अन्धकारयात तापाका वीम्ह छम्ह जक वसपोल श्रेष्ठ-
म्ह खः प्रकाश वीम्ह खः । गौतम महाप्रज्ञा दुम्ह खः गौतम

महाविज्ञम्ह खः ॥१३॥

थन तत्क्षणे हे फल बीगु तृष्णायात नाश याइगु, हानं दुःखयात नाश याइगु सांदृष्टिकगु घर्मयात गुम्हसें जित उपदेश बिल उम्ह वसपोलया उपमा सुनानं तय् फैमखु ॥१४॥

बावरी:-

थन तत्क्षणे हे फल बीगु, तृष्णायात नाश याइगु, दुःखयात तापाका छवैगु सांदृष्टिकगु घर्मयात गुम्हसें छन्त उपदेश बिल हानं गुम्हसिया उपमा हे बी फैमखु, पिङ्गिय ! छु छँ उम्ह महाप्रज्ञ गौतमनाप महाविज्ञ गौतमनाप छगू मुहुर्त जक नं अलग जुया च्वनेफुला ? ॥१५-१७॥

पिङ्गिय:-

थनं तत्क्षणे फल बीगु, तृष्णा नाश याइगु, दुःखयात तापाका छवैगु सांदृष्टिक घर्मयात गुम्हसें जित उपदेश बिया बिज्यात हानं गुम्हसिया उपमा हे बी फै मखु, हे ब्राम्हण ! जि उम्ह महाप्रज्ञ गौतम महाविज्ञ गौतम नाप छगू मुहुर्त जकनं अलग जुया च्वने फैमखु ॥१८॥

भो ब्राम्हण ! चानं न्हिनं अप्रमादी जुया मिखां खँथें जि वसपोलयात मनं खना च्वनागु दु । चान्हे जि वसपोल यात प्रणाम याना । उकिं जि मानेयाना च्वना कि जि वसपोल याके अलग जुया च्वने मफु ॥१९॥

जिगु श्रद्धा प्रीति मन व स्मृति गौतमया शिक्षां अलग थिलावनी मखु । गन गन वसपोल महाप्रज्ञ बिज्याई अम अम जिगु छ्यो ववछुई ॥२०॥

जीर्ण, बलहीनगु ध्व शरीर अन वनेमफु । जि न्हि-
त्थं मनंमनं वना चवना । ब्राम्हण ! जिगु मन वसपोलनापं
दु ॥२१॥

जि वासना रुपी भयतनाले लाना अथेयाये थथेयाय्
मदया छगू द्वीपं मेगु द्वीपे जुया चवना । अन्ते जि भवसागरं
उतीर्णम्ह वासनां रहितम्ह सम्बुद्धया दर्शन लाना ॥२२॥

(थुगु वखते श्रावस्ती विज्याना च्वंम्ह बुद्ध भगवानं
आयुष्मान पिङ्गिय व बावरी ब्राम्हणया इन्द्रिय परिपक्वता
यात खंका सुवर्णं रश्मी छ्वया है विज्यासे इपिं ब्राम्हणपिसं
खने दै कथं थःत प्रकाश याना पिङ्गिययात सम्बोधन याना
धैविज्यातः-)

गथे वक्कलि भद्राबुध व आलवि गौतम श्रद्धाद्वारा
मुक्त जुगु खः अथे हे छं नं श्रद्धायाकें मुक्तजु (विपश्यना
बृद्धिया) निर्वाण साक्षात्कारयाना पिङ्गिय छ मृत्यु ज्वीगुलि
अलग्ग जुया हुँ ॥२३॥

पिङ्गियः-

मुनियागु वचन न्यना जि तस्सतं प्रसन्न जुया । छल-
पोल तृष्णा मदुम्ह खः सम्बुद्ध खः वासना रहितम्ह खः
हानं जानी खः ॥२४॥

छपिसं अधिदेवत्वयात सीका बार-पारयागु फुक
सीका विज्याय् थुं कूम्ह खः ज्ञास्ता ! शंका दुपिं श्वीके फुपिं

मनूतयुगु प्रश्नयात अन्तयाना विज्याइम्ह खः ॥२५॥

(निर्वाण) अजेय व अटल खः थुकिया छुं हे उपमा
ज्वी फ़ैमखु । जि अवश्य उकियात प्राप्त याये, उकिया विषये
जिके छुं हे शंका मन्त पूर्णगु रूपं मुक्तगु चित्तम्ह धका जित
धारण याना विज्याहुं ॥२६॥

(थुकथं थुगु उपदेशया अन्ते आयुष्मान पिङ्गियं अर्हत
प्राप्त याना काल । वावरी ब्राम्हण जक अनागामि मार्गं फले
प्रतिष्ठित जुल । वावरी ब्राम्हणया शिष्यपि न्यासःम्हनं
श्रोतापन्न जुल धका सुत्तनिपात अट्टकथास उल्लेख जुया
च्वंगु दु ।)

(सुत्तनिपात अन्तर्गत पारायण बर्गं सहित वावरी ब्राम्हणया
संक्षिप्त परिचय ववचाल)

भवतु सब्व मङ्गलं

Dhamma Digital

अनुवादकया मेमेगु सफूतः-

१. परित्राण अर्थ सहित (तेश्रो संस्करण)	नेपाली भाषा
२. छल्लक सूत्र	"
३. तीन सूत्र	"
४. विस्वन्तर जातक (दोश्रो संस्करण)	"
५. बुद्ध शासनको इतिहास	"
६. त्रिशूली बजारको संक्षिप्त परिचय	"
७. खुट्टक पाठ पालि सहित	नेपाल भाषा
८. चरिया पिटक	"
९. अंगुलिमाल	"
१०. देवधम्म जातक	"
११. बुद्धोपदेशित सार संग्रह (पद्य)	"
१२. उदान	"
१३. गार्हस्थ धर्म	"
१४. विपश्यना निर्देश (पद्य)	"
१५. धार्थेगु बुद्ध वन्दना	"
१६. दाफा भजन ग्वारा संग्रह	"
१७. नमस्कार गाथा (मूलपालि शब्दार्थ व भावार्थ)	"
१८. श्रामणेर विनय	"
१९. मांबौया सेवा (पद्य)	"
२०. ज्ञानमाला भजन संग्रह	नेपाली भाषा
२१. विपश्यना ध्यान निर्देश तथा चित्रवन विहारको संक्षिप्त परिचय	"
२२. सुत्तनिपात पारायण वर्ग ब बावरीया संक्षिप्त जीवनी (छिगु हे ल्हाती)	
प्रकाशनया प्रतिक्षाय्	
१. सुगतपुर बिहारया संक्षिप्त परिचय	नेपाली भाषा
२. ग्रामा बाबुको सेवा	"
३. सुत्तनिपात मूलपालि सहित	नेपाल भाषा